

BESZÁMOLÓ

**A Magyar Földrajzi Társaság
HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLYÁNAK**

1980

évi működéséről

BUDAPEST

1981

030H45238

1981

B e s z á m o l ó

A Magyar Földrajzi Társaság HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLYÁNAK
1980. évi működéséről

Összeállították:	dr. Dezsényi János szakosztályi elnök Dezsényi Ágota ifj. Kalmár László Karlócai Miklós szakosztályi titkárok
Műszaki szerkesztő:	Józsa Sándor
Fotó szerkesztő:	Fekete Antal
Grafika:	Arno Puškás és Zeitschrift DÖA 1932
Fotó:	Tálos Zoltán: szakosztályi vándorgyűlés Karlócai Miklós: Kilimandzsáró és Reunion sziget

MF HEINZ-
BÁNSZEGI
gyűjtemény 1872

Budapest
1981

I S S N 0 2 0 9 - 8 1 8 0

A BESZÁMOLÓ elkészült:

Budapest, 1981. október hó 15-én.

TARTALOM

	oldal
SUMMARY.....	7
SOMMAIRE.....	8
ZUSAMMENFASSUNG.....	9
SOMMARIO.....	10
ÖSSZEFOGLALÓ.....	11
I. RÉSZ SZAKOSZTÁLYI ESEMÉNYEK	
Miért mászunk hegyeket?.....	15
Előadók	
POGÁCSÁS György, SZABÓ István	
A Kommunizmus csúcs meghódítása 7495 m.....	18
KÁDÁR László dr.	
Epizódok Almásy László 1933 évi líbiai sivatagi expedíciójáról és Teleki Pál szerepe annak előkészítésében.....	20
TÁLOS Zoltán	
Az Alpok' négyezresein.....	22
ÓVÁRI Árpád	
Brassótól a Fogarasi Havasokig.....	24
BAUMGARTNER, Peter /Ausztria/	
Az osztrákok 1975. évi Hindukus expedíciója.....	26
BALÁZS Dénes dr.	
Benyovszky nyomában Madagaszkáron.....	28
KUNFALVI Rezső	
Hatvan év a hegyekben.....	30
KARLOVITZ Kristóf	
Matterhorn, az olasz oldalról.....	31
Hazai utakon.....	32
Hegymászó szakosztályi Vándorgyűlés.....	36
MAYER Farkas: Múzeális műszerek.....	38
ALKÉR András: Rekviem négy fiatal hegymászó társunkért.....	39
POGÁCSÁS György: Pannonhalma környékének földtani és geomorfológiai adatai.....	40

TÁLOS Zoltán: Szakosztályunk hegymászó élete a Magas Tátrában és az Alpokban.....	41
Magashegyi rádióelőadások.....	46
- Kurt Diemberger újabb 8000-esei	
- dr. Dabasi-Schweng Lóránd utazásai	
Magashegyi televíziós adások.....	47
Baráti Hegymászó Klubok.....	47
Baráti üdvözlések.....	47
Tagjaink írásai a "HEGYMÁSZÓ"-ban.....	48
Személyi dolgok.....	49
- "A Magas Tátra hegyvilága" című kalauzért	
- "EZÜST GERELY" díj	
- Dezsényi János kitüntetése	
Nesztorok köszöntése.....	50
- Szentgyörgyi József 80.	
- Kunfalvi Rezső, valamint	
- Dabasi-Schweng Lóránd dr 75.	
születésnapja alkalmából	
Új tagjaink.....	51
In memoriam.....	52
- Tas /Thirring/ Gusztáv	
- Komarnicki Gyula dr.	
- Karlócai János dr.	
Lezárt utak a Magas Tátrában.....	55
50 éve történt.....	57
100 éve történt.....	58

II. RÉSZ TAGJAINK MAGASHEGYI TÚRÁI

Név szerinti összesítés.....	61
------------------------------	----

K á r p á t o k

Magas Tátra.....	62
Alacsony Tátra.....	65
Nagy Fáttra.....	66
Szádelői völgy.....	66
Gyergyói havasok.....	66
Csalhó.....	66
Fogarasi havasok.....	67
Cápátni hegység.....	68
Retyezát.....	68
Érdekességek.....	69

Balkán félsziget

Pirin.....	69
Prejn.....	70

Nyugati Alpok

Montblanc.....	70
Berner Oberland.....	71
Wallis.....	71
Reti Alpok.....	71
Bernina.....	72
Engadin.....	72
Allgäu Alpok.....	72

Keleti Alpok

Wetterstein Gebirge.....	72
Lechtali Alpok.....	72
Pitztali Alpok.....	73
Kaisergebirge.....	73
Berchtesgadeni Alpok.....	73
Dachstein.....	73
Ötztali Alpok.....	73
Stubai Alpok.....	74
Magas Tauern.....	74
Karniki Alpok.....	75
Jüli Alpok.....	75

Dolomito k.....

Kaukázus.....

Pamír.....

Egyéb

Cseh homokkövek.....	79
Elbai homokkövek.....	80
Pireneusok.....	81
Kilimandzsáró.....	81
Reunion sziget.....	81
Mauritius sziget.....	82
Japán, Fudzsi-jama.....	82

Expedíciós beszámolók

Halmos Péter: Pamír táborozás /MTSZ/.....	83
Péror Csaba: FTSK a Pamírban.....	85
Karlócai Miklós: A Kilimandzsáró megmászása.....	88

S U M M A R Y

The 1980 Report of the Alpine Section of the Hungarian Geographical Society consists of two parts.

Part One gives an account of the home events:

Our members delivered 8 lectures. 3 from the Alps, 2 from Africa, 1 from the Carpathian Mountains, the Pamir and the Hindu-Kush respectively. Our guest, Peter Baumgartner spoke from the 1975 Austrian Hindu-Kush expedition lead by him.

We organized a middle-grade climbing course including a final trip with 21 participants to the High Tatra. The course was conducted by Mr. Ákos Neidenbach who spent three months as instructor in Kaprun /Austria/ on the Alpine School of Dr. Fritz Moravec.

45 participants listened to 12 lectures during our Congress in Győr and Pannonhalma.

Two members of our Section were on air in the Hungarian Radio with talks on mountaineering.

Part Two contains reports on alpine trips of our members. Prominent events were the following:

Miss Ágota Dezsényi descended on skis from 5000 m on the Elbrus /Kaukasus/. A Hungarian high mountain ski record.

Mr. Miklós Karlócai climbed the Kilima-Njaro during his hike in Africa.

Péter Halmos, Sándor Kádas, Csaba Péró, György Pogácsás and László Vörös climbed in the Pamir. Three of them reached the top of Rosnielnaia /6150 m/, one the Cheturiid /6400 m/, three the Korsenievskaja /7105 m/ and two the Pik Lenin /7134 m/.

/KUNFALVI Rezső/

S O M M A I R E

Le compte-rendu de l'année 1980 de la Section d'Alpinisme de la Société Hongroise de Géographie se compose de deux parties.

La 1ère partie fait connaître les événements de la vie de la Section qui se sont déroulés en Hongrie:

Nos membres ont tenu 8 conférences durant l'année: trois au sujet des Alpes, deux sur l'Afrique et une sur les Carpathes, une sur le Pamir, une sur l'Hindou-Kouch. Nous avons eu un conférencier étranger en la personne de M. Peter Baumgartner qui a parlé de l'expédition autrichienne de 1975 dans l'Hindou-Kouch;

Nous avons organisé un cours de degré moyen d'alpinisme, dont la randonnée finale dans les Hauts-Tatras a été fréquentée par 21 personnes. Le cours a été dirigé par M. Ákos Neidenbach qui enseignait pendant les trois mois de l'été en Autriche à l'école de haute montagne de M. Fritz Moravec à Kaprun;

Nous avons organisé un congrès ambulant de la Section à Győr et à Pannonhalma, où les 45 personnes présentes ont eu l'occasion de suivre 12 conférences en deux jours;

Les membres de notre Section ont participé avec des sujets sur la haute montagne à deux émissions de la Radio Hongroise.

Dans la IIe partie nous rendons compte des randonnées réalisées par nos membres en haute montagne. Les événements les plus importants:

Melle. Ágota Dezsényi a réalisé un record féminin national en descendant en ski du sommet Elbrouz d'une altitude de 5000 m;

M. Miklós Karlócai a escaladé le sommet Kilimandjaro de 5895 m d'altitude au cours de son voyage individuel en Afrique;

MM. Péter Halmos, Sándor Kádas, Csaba Péró, György Pogácsás et László Vörös se sont rendus au Pamir. Trois personnes entre eux ont atteint le sommet Rojnielnaya /6150 m/, une personne le sommet Tchéturyoh /6400 m/, trois personnes le sommet Korniejevskaya /7105 m/ et deux personnes ont escaladé le sommet Lénine /7134 m/.

/NEGRO Zsuzsanna/

ZUSAMMENFASSUNG

Die Zusammenfassung über die Tätigkeit der Bersteigersektion der Ungarischen Geographischen Gesellschaft im Jahre 1980 besteht aus 2 Teilen.

Teil I. behandelt die inländischen Sektionsergebnisse:

Unsere Mitglieder hielten in diesem Jahr 8 Vorträge, 3 über die Alpen, 2 über Afrika, und je einen über die Karpaten, über Pamir und über Hindukus. Unser ausländischer Gast, Peter Baumgartner als Expeditionsleiter berichtete über die Österreichische Hindukusch-Expedition vom 1975.

Wir haben einen Bergsteigerkurs mittlerer Stufe organisiert. An dem Schlusstour in der Hohen Tatra nahmen 21 Bergsteiger teil. Der Kursleiter war Akos Neidenbach, der im Sommer 3 Monaten in der Hochgebirgsschule Kaprun /Österreich/ lehrte.

Wir haben eine Wanderversammlung in Győr und in Pannonhalma organisiert. 45 Teilnehmer konnten in 2 Tagen 12 Vorträge hören.

Im Rundfunk wurden 2 Vorträge von unseren Mitgliedern gehalten.

Teil II. fasst die Touren unserer Mitglieder in den Hochgebirgen zusammen.

Hervorragende Ereignisse:

Ágota Dezsényi stellte einen Landesrekord im Schialpinismus bei Damen mit ihrer Abfahrt aus der Höhe von 5000 m im Elbrus auf.

Miklós Karlócai bestieg während seiner Einzelreise den Gipfel von Kilimandscharo /5895 m/, in Afrika.

Péter Halmos, Sándor Kádas, Csaba Péró, György Pogácsás und László Vörös machten im Pamirgebirge Touren, und drei von ihnen bestiegen den Gipfel von Roschnyelnaja /6150 m/, ein den Gipfel Tschetürjoch /6400 m/, drei den Gipfel Korschnyevskaja /7105 m/ und zwei den Gipfel Lenin /7134 m/.

/DEZSÉNYI Ágota/

S O M M A R I O

Il Resconto dell'anno 1980 della Sezione di Alpinisti della Società Ungherese di Geografia si divide in due parti.

La Prima Parte presenta gli avvenimenti nazionali della Sezione:

Durante l'anno i nostri iscritti hanno tenuto otto relazioni: tre sulle Alpi, due sull'Africa, una sui Carpazi, una sul Pamir e una sull'Hindukush. E stato nostro ospite Peter Baumgartner che ha tenuto una relazione sulla spedizione austriaca sull'Hindukush da lui guidata;

La nostra Sezione ha organizzato un corso di medio grado per scalatori; ventuno i partecipanti all'escursione di cinque giorni negli Alti Tatra a chiusura del corso. Gli studi teorici e pratici si sono svolti sotto la direzione di Ákos Neidenbach che durante l'estate per tre mesi è stato istruttore in Austria nella scuola per scalatori di alta montagna del dott. Fritz Moravec a Kaprun;

Abbiamo organizzato Conferenze di Sezione a Győr e a Pannonhalma nel cui corso i quarantacinque partecipanti hanno potuto assistere a dodici relazioni;

Gli iscritti della nostra Sezione hanno preso la parola in due programmi della Radio Ungherese dedicati a temi di alta montagna;

La Seconda Parte presenta le escursioni di alta montagna degli iscritti. Avvenimenti di particolare rilievo:

Ágota Dezsényi ha stabilito il record nazionale di alpinismo sciistico femminile con la sua discesa dall'Elbrus, da quota metri 5000 m.

Miklós Karlócai nel corso del suo viaggio individuale in Africa ha scalato la Vetta del Kilimangiaro di metri 5895.

Péter Halmos, Sándor Kádas, Csaba Péró, György Pogácsás e László Vörös hanno fatto una escursione nel Pamir, tre di loro hanno raggiunto la Vetta Rodzgnelnaia /metri 6150 /, uno la Vetta Ceturioc /metri 6400/, tre il Picco Kordzegnevskaja /metri 7105/ e due il Picco Lenin /metri 7134/.

/NÉMETH Lajos/

ÖSSZEFOGLALÓ

A Magyar Földrajzi Társaság Hegymászó Szakosztályának 1980. évi Beszámolója két részből áll.

Az I. rész a Szakosztály életének hazai eseményeit ismerteti:

- tagjaink az év során 8 előadást tartottak, az Alpokról 3-at, Afrikáról 2-t, a Kárpátokról, a Pamírról és a Hindukusról 1-1-et. Külföldi előadónk volt Peter Baumgartner, aki az általa vezetett 1975. évi osztrák Hindukus expedícióról számolt be.

- középfokú hegymászó tanfolyamot rendeztünk, ennek 5 napos zárótúráján 21-en vettek részt a Magas Tátrában. A tanfolyamot Neidenbach Ákos vezette, ő a nyár folyamán 3 hónapig oktatott Ausztriában, dr. Fritz Moravec kapruni magashegyi mászóiskolájában.

- szakosztályi vándorgyűlést rendeztünk Győrött és Pannonhalmán. A résztvevő 45 fő két nap alatt 12 előadást hallhatott.

- a Magyar Rádióban szakosztályunk tagjai két műsorban szerepeltek magashegyi témával.

A II. rész a tagok magashegyi túráiról számol be. Kiemelkedő események:

- Dezsényi Ágota országos női sialpinista csúcsot állított be azzal, hogy az Elbruszon 5000 m-es magasságból lesíelt.

- Karlócai Miklós egyéni afrikai utazása során megmászta a Kilimandzsáró 5895 m-es csúcsát.

- Halmos Péter, Kádas Sándor, Péro Csaba, Pogácsás György és Vörös László a Pamírban túráztak, közülük hárman jutottak a Rozsnyelnaja csúcsára /6150 m/, egy a Csetürjoh /6400 m/, három a Korzszenyevszkaja /7105 m/ és kettő a Lenin csúcsra /7134 m/.

/DEZSÉNYI János/

SZAKOSZTÁLYI ESEMÉNYEK

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

MIÉRT MÁSZUNK HEGYEKET?

Szeretjük a hegyeket. A lankás völgyek, csillogó tengerszemek, meredek hegyoldalak, vad sziklaszirtek, a csönd, a magány és a fenség vonzanak magukhoz minket. Az ősi mászóösztön, a tisztaság utáni vágy keveredik bennünk a nagyvárosból való meneküléssel, mozgásvágyunk levezetésével.

Mi hasonlítható a hajnalpír övezte hegykoszorúk mélyén megtett első lépések metsző-friss öröméhez? Az alattunk térképszerűen kinyíló táj pompás látványához? A bérchajlat mögött felbukkanó, szoborra merevedő, majd kecsesen elszökellő zergék szívdobogtató élményéhez? És a csúcson a baráti kézszorítás melegéhez?

Nem eredményekért, nem teljesítményekért megyünk a hegyekbe. A szikla számunkra elsősorban természetkinálta lehetőség, és nem technikai akadály. Mindegy, hogy kétezer vagy hétezer méter a felső határod: Emberként jársz, Emberként mászol. A megtett kötélhosszak vagy a bevert szögek száma csak erőnlétedről és ügyességéről adnak számot, nem emberségedről.

Baráti társaság vagyunk, kiket a hegyek szeretete tart össze. A hegyek zord világa közelebb hozza egymáshoz a lelkeket. Aki megért minket és velünk érez, tudja: végtelenbe törő vágyaink csak ott, a hegyek között tudnak részben beteljesedni.

/Karlócai Miklós/

Jégalakzatok a KILIMANDZSÁRÓ kráter peremén

ELŐADÓÜLÉSEK

1980-ban az MFT Hegymászó Szakosztálya 8 előadást tartott.

Ebből 7 előadáson szakosztályi tagok

1 előadáson külföldi vendég szerepelt.

A szakülések helye változatlanul az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Tanszék L ó c z y terme /VIII., Kun Béla tér 2./.
Időpontja mindenkor a hó elején pénteki napokon.

A szabad szombatok miatt felmerült ennek az időpontnak a megváltoztatása, hogy akik már pénteken túrára indulnak, a számukra különösen érdekes előadáson ott lehessenek.

Ismételt mérlegelés után a szakosztályvezetőség egyenlőre továbbra is a pénteki nap mellett döntött, mert ragaszkodik a Lóczy teremhez.

- Nemcsak azért, mert a névadóját rendkívül tiszteli, hanem a hagyományok miatt is.

Az Egyetemi Osztály 1904. október 23-án tartotta első rendes közgyűlését Dobogókőn. "Ez alkalommal választotta meg, illetve kérte fel védnökéül dr. Lóczy Lajos professzor urat, aki négy éven át igazi pártfogója volt a zsenye egyesületnek." /BETE évkönyv 1904-1910/

E kegyeleti szemponton kívül az egyetemi órarend szerint kizárólag a pénteki napon tudjuk rendszeresen, zökkenő és ütközésmentesen ezt a temet megkapni.

Igy azután tovább ápoljuk a több mint 70 éves hagyományt, maradunk az Egyetem falai között és a pénteki előadásoknál.

Külföldi előadó esetén, 1980-ban is, a TIT STUDIO nagytermét vettük igénybe. /XI., Bocskai u. 37./

o o o

A 8 előadáson a jelenléti ív szerint 551 fő jelent meg. Ez átlag 69 résztvevőt jelent. Az 1979 évi 218 fős átlag Wanda Rutkiewicz Uránia Filmszínházi telt háza és miskolci 400 fős, Diemberger Stúdió belüli 280 és debreceni előadásán megjelent 350 fő emelte meg.

A jelen BESZÁMOLÓ-ban adjuk először a jelenléti ívek olyan feldolgozását, hogy a megjelentekből hány fő a vendég.

Pogácsás György, Szabó István: A Kommunizmus csúcs meghódítása 7495 m
Lóczy terem 1980. január 4.
Hallgatóság: 42 fő, ebből tag 30

Pogácsás György szakosztályunk tagja, eredményes hegymászó /lásd az 1979-es Beszámoló 35. oldalát/. Túráin a geológus szemével is nézi a tájat, ilyen vonatkozásban ismertette előadásában a Pamírt is.
Szabó István vendégünk a Dorogi Alpin Klub vezetője, és a Ferencvárosi "EXCELSIOR" szakosztály tagja. Részt vett több jelentős magyar hegymászó expedícióban: 1977: Kaukázus, Elbrusz Ny-i csúcs /5642 m/, 1978: Atlasz hegység /Marokkó/ Toubkal /4165 m/ és további nyolc db 4000-es, valamint a Pamír, Kommunizmus csúcs /7495 m/, 1979: Kaukázus télen, az Elbrusz nye-reg 5200 m.

x x x

Az előadás első felében Pogácsás György átfogó geológiai ismertetést adott a Pamír keletkezéséről és felépítéséről. A hegység regionális földtani képe és makrostruktúrája nagyon hasonlít az Alpokhoz. A Pamírban a sokkal intenzívebb tektonikai mozgások az üledékes képződmények jóval erősebb metamorfizálódásához vezettek. A nagyobb magasságok miatt pedig a kristályos hegységmagok palaköpenye és üledékes takarója jóval nagyobb mértékben eródlódott.

A felkeresett Pamír-plató fő tömegét erősen gyűrt gneisz és csillámpala alkotja. E képződményeket vastag kvarcerek és berezites gránitaplit - telérek járják át. A mászások során több helyen komoly ércesedésre utaló ércindikációkat lehetett megfigyelni. A csúcspiramis mogorónyi pirit és markazit szemcséket tartalmazó csomóspalából áll. A geológiai rétegek meg-hökkentő változatosságát a bizarr felszíni formák még jobban kiemelik. fr-dekes a több oldalgleccserből összefolyó Fortambek gleccser igen eltérő kőzetekkel borított, különböző sebességgel mozgó sávokból álló felszíne. Ugyanis minden oldalgleccser a saját bőlcsőjéből származó kőzetet hozza magával.

A Pamír éghajlata száraz, és szélsőséges hőmérsékletű. Például a Bulunkul tónál mértek már -63 és + 33°C-t is. Ráadásul az utóbbi hőmérséklet 3 óra alatt -7°C-ra süllyedt. A közel Magyarország nagyságú területen 100.000 ember él. A népsűrűség alig haladja meg az 1 fő/km²-t.

A Pamír feltárásának története főként délről az angolok, és északról az oroszok által szervezett expedíciókkal függ össze. Hegymászó céllal elő-ször 1913-ban kereste fel a Pamírt a Deutscher und Österreichischer Alpen-verein expedíciója. Az expedíció tagjai a Garmó gleccser körzetében 5000 m-es csúcsokat másztak meg.

1928-ban indult az első Német-Szovjet Pamír expedíció. Felmérték a Föld leghosszabb gleccserei közé számító 71 km-es Fedcsenko gleccsert és első-nek megmázták a Pik Kauffmant, a mai Lenin csúcsot, valamint feltérképez-ték a Pik Garmó /későbbi Sztálin, a mai Kommunizmus csúcs/ környékét.

A Pamír hegységből három db 7000-es esik a Szovjetunió területére. 1933-ban került sor a Kommunizmus csúcs és 1952-ben Korzszenyevszkaja első megmászására.

Az expedíció történetét Szabó István ismertette:

1978. július 18-án indultak Budapestről, és 5 nap múlva értek a Fortamblek gleccsernél 4000 m-en fekvő kiindulási táborba. A magyar csapat a Kommunizmus csúcs megmászása során Bosuhov 1968-ban mászott útját követte. Az útvonal előnye, hogy a helikopterrel jól elérhető Fortamblek gleccsertől indul. Hátránya, hogy a Pamír-platóra csak a kőhullások miatt objektíve veszélyes és igen nehéz Boruveszki-pilléren keresztül lehet feljutni. A platón pedig 12 km-t kell megtenni 6200 m körüli magasságban.

Edző- és aklimatizációs túrák keretében ismerték meg a Pamír-fennsíkra vivő IV-es nehézségű utat. 5000 m-en létesítették az I-es tábert. A táborok ellátására helikopterről élelmet dobtak le a plató végére.

A csúcstámadás során mutatkozott meg a hazai viszonylatban kitűnőnek számító felszerelés több hibája. A benzinfűzők nem üzemeltek, a sátrak többnyire gyengék voltak, ketten hőveremben kényszerültek aludni. Az élelmiszer mennyisége is kevés volt a csúcs közelében.

1978. augusztus 8-án a nehézségek ellenére két magyar kötélpáros elérte a 7495 m magas Kommunizmus csúcsot: Berzi László - Szabó István és Pogácsás György - Szabadka Péter.

dr Kádár László: Epizódok Almásy László 1933. évi líbiai sivatagi expedíciójáról és Teleki Pál szerepe annak előkészítésében
Lóczy terem 1980. február 1.
Hallgatóság: 80 fő, ebből tag 57

Az előadó az MFT-nek 12 éven át volt elnöke. A Tudomány Egyetemen Cholnoky Jenő tanítványa, Teleki Pál asszisztense 10 évig a Közgazdaságtudományi Kar Földrajzi Tanszékén, 1945-től a Debreceni Tudományegyetem professzora nyugalmába vonulásáig. Pályafutására nagy hatással volt, hogy tagja lehetett Almásy László 1933. évi szaharai expedíciójának.

x x x

Almásy László édesapja, György, Ázsia-kutató és vadász ember volt. Tőle örökölte a vadászszeszvenvedélyt, a kalandvágyat és vállalkozó szellemet. Ifjúsága egybe esett az autók és repülőgépek gyermekkorával. Vonzódott ezekhez a technikai vívmányokhoz, felismerve a bennük rejlő nagy lehetőségeket. Voltaképpen ezek az adottságok határozták meg kalandos életpályáját.

Almásy László /1895-1951/ repülőtisztként szolgált az első világháborúban. Később a Steyer autógyár kísérletező versenyzője volt. 1926 és 1929-ben mint vadász járt Szudánban. Ekkor szerette meg a sivatagot, és kedvelte meg az arab népet is, melynek nyelvét írásban is elsajátította. Kapcsolatba került Kemal el Din egyiptomi királyi herceggel, aki a Líbiai sivatag még ismeretlen tájainak felderítésére szentelte életét. Később egy ismeretlen trópusi betegség miatt amputálni kellett a hős lábát, ezért Almásyra bízta életművének befejezését.

A harmincas évek elején Almásy már a Líbiai sivatag elismert szakértőjének számított. 1932-ben repülőgépről fedezett fel az Almásy-Clayton expedíció keretében a Gilf Kebir északnyugati részén három szomszédos vádit.

Ezt követően Almásy gépkocsival és két arab mechanikussal eljutott a sokkal nyugatabbra fekvő Kufrába, ami azért volt kényes vállalkozás, mert ezt a területet alig két évvel korábban az olaszok gyarmatosították. Az Itália és Magyarország közötti jóviszonyra alapozva Almásy megkockáztatta ezt a vállalkozást. Így ő lett az első európai, aki Kufrát Egyiptomból jövet elérte.

Az 1933-as Almásy expedícióhoz egy osztrák barátja segítségével sivatagi film készítésére kötött szerződést. Tagja volt a vállalkozásnak a Kairóban állomásozó Penderel repülő alezredes, akivel szövetkezve sikerült az expedíció üzemanyagellátását biztosítani. Filmes szakemberről a vállalat gondoskodott, csak térképész-geográfus hiányzott még. Almásy ehhez magyar szakembert keresett, olyat, aki a feladatot anyagi ellenszolgáltatás nélkül vállalja. Ez ügyben felkereste Teleki Pált, és így került a melllette dolgozó fiatal tanársegéd - Kádár László - az Almásy-Penderel expedícióba.

A Nagy homoktengeren át érték el a Gilf északkeleti peremét. Útközben teljesen új homokformákat ismert meg, melyeket "líbiai bucka" néven írt le.

Az Almásy expedíció többek között elsőnek járt a Gilf nyugati oldalán elterülő, mintegy 10 km hosszú Talh vádiban.

Uvenatban megtekintették a sziklavéséseket. Ezek a ház nagyságú sziklatömbök olyan lazán halmozódnak egymás fölé a hegység tövében, hogy szobányi nagyságú, viszonylag kevésbé forró üregek maradtak közöttük. Itt, ahol 11 évvel ezelőtt Hasszanein bey még egy egész tibbu törzset talált, 1933-ban száraz patakmedret és a táborhely romjait találta az Almásy expedíció.

Egy heti ottartózkodásuk alatt a véletlen nagyszerű felfedezéssel ajándékozta meg őket. A később érkező Penderel részére kerestek a már betelt földszinti "lakosztályok" felett másik megfelelő üreget.

Ennek során akadtak olyan barlangra, melynek a mennyezete tele volt festett tarka tehenekkel. - A núbiai homokkövekben eddig csak sziklavésések voltak ismertek, de festményeket ezen a vidéken eddig nem találtak.

dr Dezsényi Jánosnak,
az MFT Hegymászó Osztálya
elnökének

Debrecen, 1980. február 7.

Budapest

Kedves Barátom!

Leveled és melléklete meghatott. Elég sok előadást tartottam életemben, hol kisebb, hol nagyobb hallgatóság előtt, kisebb vagy nagyobb sikerrel, a témától, a közönség érdeklődésétől és a saját kondíciómtól függően. De a jelenléti ív oldalak xerox-másolatát még sohasem kaptam meg emlékül.

Mindig csodáltam a szakosztályotok rendszeres és eredményes működését; most egy kicsit értem is, hogy miért olyan jó. A Corso éttermi vacsora meg olyan meghitt és hasznos volt, amilyent én az MFT-ben a felszabadulás óta nem igen láttam.

...

Szívvelyes üdvözléssel

Kádár László

Tálos Zoltán: Az Alpok négyezresein
Lóczy terem 1980. március 7.
Hallgatóság: 56 fő, ebből 48 tag

Tálos Zoltán a Pannonhalmi Bencés Gimnázium testnevelő tanára, 53 éves. A Főiskolán angoltanára - Kunfalvi Rezső - ajánlására lépett be a BETÉ-be. Az MFT Hegymászó Szakosztályának alakulásától tagja. 1956-ban jutott először a Magas Tátrába szakosztályi túra keretében. Ezt követően közel negyedszáz táborozást vezetett - nagyrészt tanítványait - a nyári és téli Magas Tátrába. Túráin főleg középnehéz, ritkábban nehéz gerincmászások, bordák és falak szerepeltek. Három alkalommal járt az Alpokban. Piz Bernina Bianco - gratja, Mont-Blanc, Matterhorn és a mai előadás csúcsai a kiemelkedő élmények.

x x x

"Az Alpok négyezresein" címmel színes diákkal számolt be nyári mászásairól. Negyedmágával - Bíró Lászlóval, dr Szilágyi Endrével és dr Szilágyi Sándorral - a Berni Alpokban aklimatizálódtak egy hétig. A Fiescher-gleccser és a Nagy Aletsch-gleccser riasztó jégszakadéakai elevenedtek meg a képeken. A Konkordia-Platz négyezreseinak körpanorámája a régi menedékház körül tűrákra csábított. A Mönch DK-i gerincén 4000 m-ig jutottak fel félelmetes hózáróban...

Aztán áttelepülés Randába, a már jól ismert bivakhelyre, és Zermattból a Monte-Rosa-Hüttébe. Félíg üres a ház, két fiatallengyel mászó a Lyskamm csillogó jégfalához készül, ők a Monte Rosa főcsúcsára...

Hajnali képek peregnek. A Matterhorn még holdfényben, rózsaszínű hó a Weisshorn gerincein, Zermatt felhőtakaró alatt alussza álmát... Aztán napfény ragyogja be a Monte Rosa firm- és jéggerincét, életre kel a szürke gránit a csúcson. Négyen szorongnak a szűk, széljárta hideg csúsztömbökön, egyikük nemzetiszínű szalagot köt csokorba a fémkeresztben.. A lemenet csupa szorongás és öröm!

Néhány nap múlva Bíró Lászlóval ketten mennek fel a Täsch-Hüttébe, a Szilágyi testvérek a Matterhornra mentek.

Az Alphubel négyezres jégkupolája kettejük élménye. Kevesen éjszakáztak a menházban, azok is az Allalin csúcsára indultak, a nyeregig még együtt pislogtak a zseblámpák fényei. s mire felértek a nyeregbe, nap csillogott a jégen...

Ketten a gerincen, szemben a vakító fényvel, mélykék éggel a fejük felett és gomolygó, domborodó, szétfoszló felhőtengerrel a lábuk alatt, talán legszebb, legbensőségebb mászóélményüket élik át, ez lett leghosszabb 4000-es csúcsfelőrájuk, tanujuk Wallis negyvennél is több négyezres csúcsa körülöttük, csábító omok szinte kartávolságnyira, és mégis olyan elérhetetlenül...

Hazafelé útjukban többnapos kitérő a Dolomítok mészkövilágába. A Misurina tónál bivakolnak, hogy másnap bejárják a három óriás, a Drei Zinnen bővkörét. Harmadnap végigjárják a híres Paternó-galériát egészen a Zsigmondy-Hüttéig, majd a Cima de Eötvös felé vissza Misurinához.

Onnan még mindig tart a jó idő és szabadság: rövid kiruccanás a Glockner-csoportba, a Kaprun felett magasodó háromezresek közé. Három szép csúcs a jutalom - terven felül ...

Szívből jövő ajánlás: 50 éven felül is sok szép túra végezhető a magas hegyek világában, jól megválasztott utakon, menedékházak biztonságával, gondos fizikai előkészítéssel és kellő helyismerettel. Legfőképpen pedig igazi mászótársak, jóbarátok kötelével összefűzve...

Óvári Árpád: Brassótól a Fogarasi Havasokig
Lóczy terem 1980. április 11.
Hallgatóság: 61 fő ebből 44 tag

Óvári Árpád 44 éves gépészmérnök, Társaságunk és Szakosztályunk régi tagja. Elsősorban a vándortúrák kedvelője, de sziklamászó utakon is részt vesz. A túristabakancsot, kerékpárt, evezőlapátot és a vitorlázó repülő botkományát hazánk és a Kárpátok koszorújának megismerésére használta. Járt az Alpokban, a Pireneusokban, a Sierra Nevadában, Skandináviában, Mongóliában, India és Vietnam dzsungeljeiben.

x x x

Az előadás Brassó városának és történelmi emlékeinek bemutatása után végigvezet a Déli Kárpátok gerincein.

Sinaiból elindulva a Bucsecs /Bucegii/ 2000 m feletti fennsíkján túrázva érintjük a Piatra Arsa, Caraiman túristaházakat, a Caraiman kilátót /2325 m/, a Babele erozió alkotta sziklaképződményeit, majd a Szfinxet. Eljutunk a 2507 m magas Omul-ra, a Bucsecs legmagasabb csúcsára.

A Babeléhez visszatérve utunkat a Pestera túristaház és a cseppköves barlang érintésével folytatjuk.

Ezután a Bucsecs Ny-i 2000 m fölötti gerincén át jutunk Töröcsvárra /Bran/. Útközben útjelzés-problémák, köd, eső és éjszakai iránymenet teszi változatossá a túrát. Töröcsvár várának és skanzenjének megtekintése után a Királykő-nyereg alatti cummatura /Pietre Craiuli 1470 m/ turistaház felől, azaz a K-i oldalról közelítjük meg a 2000 m fölé nyúló gerincet. Érintjük az Ascutit /2134 m/, Nagy Cimbalom /Timbanu Mare 2148 m/ csúcsokat, majd É-i irányban haladunk tovább a gerincen.

Az É-i gerinc sziklafalának oldalán a Strunga Izvorului a Turnurile Diana mellett ereszkedünk le a Ny-i oldalra, és sötétedés után érkezünk meg a Plaiul Foi menedékházba.

Az út folytatása a Fogarasi Havasok gerincén vezet végig. Az idő esőre fordult, ezért Plaiul Foi - Zernyest /Zarnesti/ útvonalon - a gerinc helyett - gyalog, majd Brassóig tartó utazás után estefelé érkezünk meg Alsó Árpás /Arpasu de Jos/ vasútállomásra. A zuhogó eső és a temetes háztetők miatt az Árpási turistaházhoz /Cabana Arpas/ teendő gyalogutat rövidítjük. A rendelkezésre álló térképvázlat alapján navigálva Viktoria város /Orasul Victoria/ irányába indulunk autóbusszal, majd a város előtt leszállva - még viszonylag lankás terepen - sötétben iránymenettel érjük el a Felső Árpás /Apasu de Sus/ és az Árpás turistaház között É-D-i irányú turistautat.

Túránk folytatásaként az Árpás menedékháztól /600 m/ a Podragu házhoz /2136 m/ kapaszkodunk fel.

Innen pihentető csillagtúráként a Cabana-Podragu-Nagy Vist /Vistea Mare 2527 m/ - Moldoveanu /2543 m/ - Cabana Podragu gerincutat tesszük meg.

A következőkben ismét teljes terheléssel a gerincúton jutunk a Bilea tavi menedékházhoz /Cabana Bilea Lac 2034 m/. Itt ismét pihenő túra következik: hátizsák nélkül a Bilea völgy K-i oldalán húzódó gerincre kapaszkodva közelítjük meg a Bilea vízesés /Bilea Cascada/ turistaházat /1234 m/, majd a Bilea csúcsát érintve a völgyön érkezünk vissza kiinduló pontunkig, a turistaházig.

A túra utolsó szaksza a Bilea tó - Negoj csúcs /Negoiu 2335 m/ - Negoj turistaház /1546 m/. A Negoj csúcsot az Ördögszakadék /Strunga Dracului/ kikerülve K-i oldalról közelítjük meg és déltájban érjük el. Délután érkezünk a Negoj turistaházhoz.

Az 1978. évi kéthetes nyári túra utolsó napján: leereszkedés a Porumbákba /Porumbacu/.

Peter Baumgartner: Az osztrákok 1975. évi Hindukus expedíciója
TIT Stúdió 1980. május 9.
Hallgatóság: 140 fő

Vendégünk először 1978-ban tartott előadást az MFT-ban. Bécsben él, kémikus, biológus. A Minőségellenőrző laboratórium gyógyszerészeti részlegének vezetője.

1972-ben az osztrákok Lapfföldi vállalkozását vitte sikerre.

x x x

Ha valaki 30 évvel ezelőtt azt kérdezte hegymászó körökben "hol van a Hindukus?" ... bizony legtöbbször csak a vállukat vonogatták volna.

Akkor nem foglalkoztak hegymászók ezzel a vidékkel, egyszerűen azért, mert nem volt nyolcezrese. Már pedig a 8000 m feletti csúcsok első megmászása abban az időben elsőprő erővel érdekelte még a nem szakembereket is. A második világháború után Chitralt és körzetét - melyben a Hindukus legmagasabb csúcsai vannak - Pakisztánhoz csatolták. Innen indult 1950-ben a Hindukus legmagasabb csúcsának, a Tirich Mir-nek /7690 m/ a megmászása.

Ez és más sikerek után robbanásszerűen megnőtt a hegymászkérdéklődése a Hindukus iránt. Különben is ekkorra már "elfogytak" a nyolcezreszek. Örülhetett az, aki hét vagy hatezres csúcsra jutott fel elsőként. A tömeges vállalkozások 1960-tól kezdődtek. A Hindukus csúcsainak megközelítése ugyanazon a "selyem úton" történt, melyen századok óta a karavánok a kínai selymet szállították. Ugyanezen úton mozgalmas időkben a mongol hadak jártak.

1975 nyarán Ausztriából 5 fős hegymászó expedíció indult Pakisztánba, hogy a Hindukus egyik még érintetlen csúcsát, a 6244 m-es Garmush-t meghódítsa.

A csapat egyik része Volkswagen autóbusszon tette meg a 8000 km-es utat Bécstől Rawalpindibe. Ők vitték az 500 kg-os felszerelést is. A mikrobusz utasa volt az expedíció vezetője, Peter Baumgartner, felesége Lilo, a vállalkozás egyetlen hölgy tagja, és Karl Mahrer. Útjuk 14 napig tartott. Július 4-én érkeztek Rawalpindibe. Másnap két társuk, dr Franz Österreicher és Rudi Brandstötter repülővel érték el a helyszínt. E találkozás után rövid idő alatt megkapták a szükséges mászási engedélyt, a továbbrepülésre mégis 14 napot kellett várniuk. A Rawalpindiből Gilgitbe vezető magashegyi közút ugyanis ottlétük idején még nem készült el, bár építésén 70.000 kínai tevékenykedett.

A légijárat a két város között ritka és nem veszélytelen. A pakisztáni hadsereg egykori nehéz gépeit állították be polgári forgalomra. Ezek nem tudnak 6000 m fölé emelkedni, tehát a hegygerincen átrepülni. Ha a gép Gilgitbe érkezik, mindenképpen le kell szállnia, mert a völgy keskeny és a levegőben nem tud megfordulni.

Mivel a gépek nem vakrepüléssel közlekednek, hanem a pilóta saját észlelése alapján vezeti azt, ritkán, de előfordul, hogy más völgybe téved, ahol nincs repülőtér. Itt sem továbbrepülni, sem megfordulni nem tud ...

Az alaptábort 4700 m-en, a magastábort 5400 m-en állították fel. Innen mászták meg a Garmush 6244 m-es csúcsát, mindjárt az első kísérlet alkalomával. A visszaérkezők így fogalmazták meg a történeteket Baumgartner felé: "Ne haragudj, hogy rögtön az első kísérletnél felmentünk, de az ott fenn olyan förtelmes, hogy egyikünk sem kívánczik oda vissza. A Garmush törmelékűpja törekeny sziklaival, fantázia nélküli jéglejtőivel olyan szörnyű, hogy Tirolban bizonyosan elhordanák onnan, az idegenforgalom érdekében."

Így történt, hogy az alaptáborba való megérkezésük után 9 nappal már a csúcson álltak.

Az osztrákok Gilgitből indult expedíciója 1975-ben a környék egyetlen olyan vállalkozása volt, melynél a teherhordók nem sztrájkoltak és melynek az alaptáborra a legmagasabban állt.

Az előadáson a bevezető szöveget Lakatos János olvasta fel. A tolmács Dezsényi Ágota volt.

dr Balázs Dénes: Benyovszky nyomában Madagaszkáron
Lóczy terem 1980. október 3.
Hallgatóság 56 fő, ebből 36 tag

Az előadó geomorfológiával foglalkozó geográfus, földrajzi szakíró.
Az MFT választmányának, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat elnökségének tagja.

x x x

Többszöri próbálkozás után 1979-ben végre sikerült megvalósítanom a "Vörös Sziget" meglátogatását, ahol az esős évszak beköszöntése előtt három és fél hónapon át túráztam. Utazásom fő célja a sziget karsztvidékeinek tanulmányozása volt, de mivel elindulásom előtt a Gondolat Kiadóval megállapodást kötöttem egy madagaszkári útleírás készítéséről, vizsgálódásaim kiterjedtek a sziget természeti viszonyainak, növény- és állatvilágának megfigyelésére, a malgas etnikai csoportok történetének és mai életének tanulmányozására is.

Madagaszkár szigete mintegy 60-70 millió évvel ezelőtt különült el Afrikától, s azóta szárazföldjének növény- és állatvilága a kontinensétől eltérően fejlődött. Sok olyan bennszülött /endémikus/ faj alakult ki, mely a Földön máshol nem található. De fennmaradtak a szigeten szép számmal olyan állatfajok is /például a félmajmoknak mintegy húsz faja/, melyek a kontinensről már kivesztek. Madagaszkár tengeri elszigetelődése megakadályozta, hogy az Óvilág kontinensein kifejlődött ragadozók /tigris, oroszlán/ és más nagy testű emlősállatok /elefánt, orrszarvú, zsiráf stb./ átjussanak a szigetre.

A tenger útját állta az ember elterjedésének is. A régészek eddig nem bukkantak ősemberi leletekre. Az ismert legrégebbi bevándorlók kétháromezer évvel ezelőtt érkeztek. A legjelentősebb népcsoportok, a malájok 1000-1500 évvel ezelőtt csónakon jöttek a délkelet-ázsiai szigetekről. A kisebb hányadot kitevő négek az afrikai partokról érkeztek. Ezek keveredéséből alakult ki az a 18 etnikai csoport, amely a malgas népet alkotja. Egységes nyelvük maláj eredetű.

Madagaszkár bejárása két nagy körtúra keretében történt. A dél-madagaszkári út főbb állomásai: Mananjary, Taolanaro /Fort-Dauphin/, Cap Sainte Marie /Madagaszkár legdélibb pontja/, Toliana /Tulear/ és Morondava. Ezt az utat kölcsönkapott autóval tettük meg. Az expedíciónak rajtam kívül még három résztvevője volt: Szovik Tamás villamosmérnök, aki malgas felesége révén tartós letelepedési engedélyt kapott Madagaszkáron, és még két malgas fiatalember.

Az északi körtúrát Szovik Tamással hajtottam végre. Főbb állomásaink: Toamasina /Tamatave/, Maroantsetra, Cap Est /Madagaszkár legkeletibb pontja/, Antseranana /Diego Suarez/, Nosy Be /a híres "parfümsziget"/ Mahajanga /Majunga/. Mindkét túra alfája és omegája az ország fővárosa, Antananarivo volt.

Madagaszkár népeinek történetében jelentős szerepet játszott az 1770-es és 80-as években Benyovszky Móric. Két ízben tartózkodott huzamos ideig a szigeten. Az első alkalommal XV. Lajos francia király megbízásából ke-

reskedelmi telepeket alapított Madagaszkár északkeleti partjain. Fő telepe a mai Maroantsetra közelében épült Luisburg volt. Régi vázlatok és mai térképek alapján megpróbáltuk felderíteni az elpusztult telep valószínű helyét az Antainambalana-folyó mocsaras, mangrovés torkolatában. Benyovszky második vállalkozására nyolc évvel később került sor, küldetését főként baltimore-i kereskedők /USA/ támogatták. Fő telepét a Keleti-fok /Cap Est/ közelében kezdte kiépíteni, amikor a gyarmati pozíciójukat féltő franciák rátámadtak és megölték. Benyovszky sírja ismeretlen, helyszíni vizsgálódással azonban sikerült rekonstruálni a térképen Benyovszky erődjének és kikötőjének a helyét.

Kunfalvi Rezső: Hatvan év a hegyekben

Lóczy terem 1980. november 14.

Hallgatóság 66 fő, ebből 44 tag

Az előadó 1905-ben született, matematika-fizika tanár. Ő alapította a Középiskolai Matematikai Lapok Fizika Rovatát. Ezen nevelődött a mai fizikus generáció. Tanítványait a szaktárgyakon kívül mindig a természet és a hegyek szeretetére nevelte.

1967 óta szervezi a Nemzetközi Fizikai Diákolimpiákat. A magyar Fizikai Olimpiai Bizottság elnöke. Mintegy 20 könyv szerzője vagy társszerzője; fizika, angol nyelvgyakorló, fényképezés témakörben.

x x x

Sohasem voltam igazi "hegymászó", legkevésbé igazi sziklamászó. Mindig azért jártam a hegyeket és a természetet, mert szerettem az erdőt, a sziklaórákat, a jég és hó világát. Elvem volt, hogy terveimben csak olyan hegyek szerepeljenek, melyeket lehetőleg vezető segítségével tudok megmászni. A természet szeretetében és megismerésében sokat köszönhetek Zsemberi Gyulának, Gombos Albinnak és Németh Lajosnak. 14 éves koromban láttam először igazi magas hegyeket, a Glockner és a Venediger Csoportot. Sokat jelentett egy hosszabb tartózkodás a Pireneusokban és egy rövidebb a lengyel Tátrában. Első háromezresem a Wiesbachhorn volt, ezt kb. 140-150 követte és néhány négyezres. A 30-as években télen-nyáron jártam a Keleti Alpokat a Tauernektől a Bernináig. A 40-es évek elején a Kárpátok gyephavasai vigasztaltak a megközelíthetetlen Alpokért. A háború után először a hazai táj újra-felfedezése, majd fokozatosan a Kaukázus, a Tát-ra, a Keleti Kárpátok, 1963-tól újra az Alpok következtek. Egyrészt újra felkerestem a már ismert csúcsokat, másrészt a Nyugati Alpok legszebb tájait Svájcban, Francia- és Olaszországban. Sítalpon főként az Alacsony Tátrában és a Fátrában jártam. 1939-ig elsősorban fekete-fehér képeket készítettem, azóta a színes fényképezés került fokozatosan előtérbe. Bemutatott képeim ezekből adnak ízelítőt.

Karlovitcz Kristóf: Matterhorn - az olasz oldalról
Lóczy terem 1980. december 12.
Hallgatóság: 50 fő, ebből 32 tag

Az előadó Hegymászó Szakosztályunk tagja. Tevékenységét 1962-ben kezdte a Tátrában. Azóta ott mintegy 40 utat mászott télen-nyáron /Ganek É fal, Sárga fal, Nagy Mengusz É fal, Csוברina É pillér télen./ Eddigi Alpok túrái: 1970. Bergell /Punta Rasica, Badile É-él, /; 1973. Bernina /Piz Cambrena, Piz Palü É pillér, Piz Scerscen Eisnase, Pis Roseg, Piz Bernina Bianco gerinc /; 1976. Mont Blanc /Rochfort gerinc, Tour Ronde, Aiguille du Bionassay, Mont Blanc az olasz oldal felől /; 1979. Matterhorn.

x x x

A Matterhorn-t nem kell bemutatni, mert a legismertebb csúcsok közé tartozik. Cervinóként viszont szinte teljesen ismeretlen nálunk, holott a hegy olasz oldalának ilyen mértékű mellőzése nem indokolt, sem nem szerencsés. Az "Alpok oroszlanja" dél felől nézve is lenyűgöző, hatalmas és csábító hegymászó célnak mutatkozik, a Lion gerinc szilárd kőzete szép, a Hörnliénél valamivel igényesebb mászást nyújt. Előnye, hogy amikor a Hörnlin egymást akadályozva, a köteleket összekeverve, közáport okozva tülekednek az emberek, itt békés magányban élvezhetjük a túra szépségeit. Nem szorosan vett hegymászó szempont, de azért számít, hogy a magyar pénztárcának az olasz viszonyok sokkal inkább megfelelnek, mint a svájciak.

Maga a túra, amelyet 1979. júliusában tettünk Kelemen Pongráccal, szokatlan körülmények között zajlott. Tulajdonképpen a Mont Blanc hegységbe indultunk, ahol 3 évvel korábbról maradt néhány "adósságunk". Csak útközben került szóba, hogy mindketten szívesen kapaszkodnánk fel a Matterhornra is, így az Aosta völgyből felkanyarodtunk a Valtourmanche-ba, hogy közelebből is szemügyre vegyük a hegyet. Szemügyre vettük, és úgy megtetszett, hogy ott maradtunk. Hegymászó kalauz a hegy lábánál fekvő helységeket és Aostában sem sikerült szerezni /olasz nyelvűt sem/, így svájcból posta úton kértünk egyet.

Sátrunk Cervinia helység mellett, 2000 m-en állt. Aklimatizáció céljából megmásztunk néhány alárendelt 2000-es és egy 3000-es csúcsot, valamint a Breithornt, és 3 napot szívtunk 3500 m-en, a Plateau Rosa-n. A csúcsmászást néhány napig rossz időjárás hátráltatta.

Mivel a túra szokásos kiindulópontjául szolgáló Abbruzói herceg menedékház /2800 m/ még zárva volt, kora délután indultunk, hogy a Lion gerincen 3500 m magasán telepített Carrell menedékházat estére elérjük. A ház felszerelése: pokrócos priccsek, gáztűzhely, gáz hősugárzó, főzőfelszerelés, papucsok, persely. Gondnok nincs. Másnap rossz idő miatt itt maradtunk, a következő napon folytattuk a mászást. A kőzet szilárd, a meredek csúcson és helyenként másutt is rögzített kötelek vannak, állapotuk nem mindig bizalomgerjesztő.

Szép időben értük el a csúcsot. Körben nagyszerű kilátással. Szándékoltan lassú, óvatos, túlbiztosított mászással /noha akkor még nem befolyásolhatt minket Szalay Ákos két héttel későbbi tragédiája a Hörnli gerincen/ estére értünk le a Carrel házba, majd másnap a völgybe. Ha hegyi túrát tervezünk, gondoljunk rá, nemcsak Matterhorn létezik, hanem Cervino is!

HAZAI UTAKON

Szakszaktályunk 1980-ban meghirdetett útjainak összesítése:

- 3 b a r l a n g túra /január 12. Mátyás hegy
március 8-9. Esztramos-Aggtelek
december 14. Solymári Ördöglyuk/
- 3 g y a l o g túra /április 3-7. Mecsek
juniús 21. Csömörrel Főtra
szeptember 28. Börzsöny/
- 2 m á s z ó túra /április 27. Ördögutorony
november 23. Fekete kővek/
- 1 a u t ó s túra /juniús 14-15. Bakony
mászás-gyalogtúra-sátrazás/

Egyéb rendezvények:

- januári sítanfolyam
- március - május középfokú hegymászó tanfolyam
- május 31. a Sashegyi Tájvédelmi Terület
- szeptember 27. Kegyeleti út a Farkasrőti temetőbe
- október 5. Nemzetünk nagyjainál
- október 18-19. szakszaktályi vándorgyűlés Győr-Pannonhalma

Időben és részletezve

Január 12. Mátyáshegyi barlang /8 fő/

V e z e t ő: ifj Kalmár László

Január 19. Alapfokú s í t a n f o l y a m m e g n y i t á s a /14 fő/

Vezető oktató: Lacza György, segítői: ifj. Hartig Miklós és Karlócai Péter

A szépen induló sitanfolyamunk részben a felkért vezető későbbi másírányú elfoglaltsága, részben pedig a kezdveztőlenné váló hóviszonyok miatt nem volt sikeres.

A Farkas-hegy teknőjében tartott megnyitó foglalkozáson Szakszaktályunk elnöke meleg szavakkal emlékezett meg arról, hogy elődünk, a Magyar Túrta Egyesület Egyetemi Osztálya 1908. január 19-én /tehát napra egyezően/ tartotta síversenyét a Getében. "Midőn a többi túristaegyesületekben a kirándulások télen csaknem szünetelnek, mi a sífutást gyakoroljuk, mint a téli hegymászás elengedhetetlen segédeszközét." Így ír erről a Budapesti Egyetemi Túrta Egyesület 1904-1909. évkönyve /8. oldal/. Majd így folytatja: "A zsűri tagjainak a Magyar Sí Klub vezető férfait nyertük meg. Nyolc tagunk állt starthoz /3 haladó és 5 kezdő/. A haladók közül első lett Fodor Károly, aki a mintegy 12 km hosszú pályát 1 óra 12 perc alatt futotta be. Egy perc különbséggel lett második Serényi Jenő".

A kezdők versenyét Berán Nándor /szobrász és éremművész, a BETE jelvény

tervezője és készítője, akkor 26 éves/ és Büttel /Vigyzó/ János nyerték. Vigyzó a Túristaság és Alpinizmus egyik megalapítója, de nevét a két világháború között kiadott "Részletes magyar útikalauzok" sorozatból is sokan megismerték. E verseny idején 21 éves volt.

A 72 évvel ezelőtti verseny különössége, hogy Magyarországon ez volt az első síverseny!

A második foglalkozás szintén a Farkas-hegyen volt, a harmadik pedig a Nagyszénáson, sajnos tanfolyamvezető nélkül. Az oktató távolléte kedvét szegte a hallgatónak, és a negyedik alkalommal csak ketten jelentek meg. A tervezett további négy foglalkozásra nem is került sor.

Március 8-9. Esztramos - Aggtelek

Vezető: Peták István /37 fő/

/A TV Természetjáró Szakosztályával közösen rendezett autóbustúra./

Minden résztvevőre mély benyomást gyakorolt az ipar mihósága által halálra ítélt és már félig elhordott bódvarákói Esztramos hegy gyönyörű barlangjaival. A Földváry barlang páratlan képződményei, földalatti tava és a még így kifosztva is csodálatos Rákóczi barlang vörös termei felejthetetlen élményt jelentett. /A durván letördelt cseppköveket jórészt alkalmi kereskedők külföldieknek adják el./ Különleges kultúrelmény volt a felújított bódvaszentandrás ikerszentélyes árpádkori templom megtekintése.

A második napon kellemes sétát jelentett az aggteleki hosszú tura. 14 fő a Retek ág hideg fürdőjére is vállalkozott.

Március 27. Középfokú hegymászó tanfolyam megnyitása /18 fő/

Oktató: Neidenbach Ákos

A tanfolyam hazai és magashegységi, elméleti és gyakorlati foglalkozásokból állt, az alábbiak szerint.

	hazai	Magas Tátra	Összesen
Elmélet	2	3	5
Gyakorlat	4	3	7
Összesen	6	6	12

Elméleti anyag:

sziklamászás középfokon, kötélkezelés, modern mászás, biztosítás, hófim- jégtechnikák, felszerelésismeret, nehézségi fokok, kőzetek, elsősegélynyújtás, mentés, veszélyek, akklimatizáció, edzés, hegymászó történet és irodalom.

Gyakorlat:

- III.30. Vaskapu, klasszikus és modern mászás
- IV.13. Fekete kővel, mentési gyakorlat ereszkedéssel
- IV.19. Bajót, bivak falban, nehéz mászás, mentés
- IV.27. Oszoly

V.1-5. Magas Tátra

Szokatlanul magas hó és további gyakori hó havazás.

- a Menguszfalvi völgyben csúszások fékezése, biztosítás havon és firmen;
- Ruman völgyben havonjárások;
- Omladék völgyben csoportos hó- és firmgyakorlatok

Önálló turák: Oszterva, Zergeőrtorony
Tengerszemcsúcs kísérelt

Résztvevők: a hazai foglalkozásokon átl. 15 fő
a Magas Tátrában 20 fő

A Magas Tátrában a sok friss és laza hó miatt állandó lavinaveszéllyel kellett számolni, ezért csúcsmászásokra nem került sor. Sokat jelentett a csoport tapasztalatainak bővítésében a lavinaveszélyes hófajták és az ezekből alkotott hómezők és veszélyeztetett helyek megismerése. A magas létszám, a napsütés és a laza hó több alkalommal visszafordulásra kényszerítette a tanfolyamot, ebből a kellő tanulságot minden esetben levonták a hallgatók.

Az oktatást egy kellemes búcsúest keretében közös vacsora, majd játékos kérdés-felelet vetélkedő formájú vizsga zárta le a Poprádi tavi túristaház különtermében.

A középfokú hegymászó tanfolyam sikeres elvégzéséről igazolást kaptak:

Debulay Bianca	Karlócai Péter
Dezsényi Ágota	Kormos Ágnes
Egyed István	Lugosi Erzsébet
Halmágyi Ottó	Máj Jakab
ifj Hartig Miklós	Szabó Gábor
ifj Kalmár László	Szabó Zoltán
Karlócai Miklós	ifj Szép Jenő

Április 3-7. Mecsek /12 fő/

V e z e t ő: id. Kalmár László

Szállás Obányán. Szokatlan volt az első túranapon lehullott és megmaradt, a virágos réteket beborító hótakaró.

Április 27. Ördögutorony /8 fő/

V e z e t ő: Dezsényi János

Amíg a fiatalok az Oszolyon tanultak, az idősebbek az Ördögutornyot keresték fel. Megemlékeztek arról, hogy 45 évvel ezelőtt /1935. áprilisában/ ez volt Dezsényi János első BETE túrája és sziklamászása.

Május 31. Sashegyi Tájvédelmi Terület /5 fő/

V e z e t ő: Dezsényi János

Az 1958-ban védetté nyilvánított 30 hektáros területen Berky Eszter

egyetemi hallgató tartott nagyszerű szakvezetést a terület geológiai és botanikai érdekességeiről.

Június 14-15. Bakony, Odvaskő, Kőrishegy /11 fő/

V e z e t ő: Tálos Zoltán

A gépkocsik találkozója a Bakonybéli Apátságnál volt. Délután mászó-
gyakorlatok az Odvaskő romantikus környezetében. Sátorazás a Gerence
patak völgyében.

A hangulatos tábortűzet még a győrmegyei építők János napi előkészülei
sem tudták megzavarni /főpróba hangfalakkal/. Másnap a Kőrishegy-
re mentek a résztvevők

Június 21. Csömöréről Főtra, Senior túra /6 fő/

V e z e t ő: id. Görgényi András

Szeptember 27. Kegyeleti út a Farkasréti temetőbe dr Komarnicki Gyula
halálának 5. évfordulója /1975. aug.27./ és dr Karlócai
János 60. születésnapja /1920.szept.4./ alkalmából

Megemlékezést tartott: Dezsényi János /14 fő/

Szeptember 28. Börzsöny Diósjenő-Foltán kereszt-Nyírjed-Jelesfa-Király-
háza- Pénzásás-Diósjenő

V e z e t ő: id. Kalmár László /4 fő/

Október 5. Nemzetünk Nagyjainál II. séta a Kerepesi temetőben

V e z e t ő: id. Görgényi András /8 fő/

Október 18-19. Szakosztályi VÁNDORGYÜLÉS Pannonhalmán /43 fő/

V e z e t ő: Dezsényi János

/program és előadások a következő fejezetben/

November 23. Fekete kővek mászóiskola /10 fő/

V e z e t ő: Dezsényi Ágota

December 14. Solymári Ördöglyuk barlang /8 fő/

V e z e t ő: Halmágyi Ottó

/ifj. Kalmár László/

HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLYI VÁNDORGYŰLÉS

V e z e t ő: Dezsényi János /43 fő/

1. nap

1980. október 18. szombat, Győr

Megnyitás a győri főpályaudvarnál lévő Honvédelmi Emlékműnél, megemlékezés a szabadságharcot túlélő, de várfoogságot szenvedő három olyan győri személyiségről, akikről ma is utca vagy múzeum van elnevezve a városban. Ezek: Czuczor Gergely, Rómer Flóris és Xantus János.

o o o

Séta az egykori vár területén.

A Széchenyi téren, a gimnázium műemléktömbjében Csizmadia Gerő házfőnök kalauzolta a résztvevőket. /A csomagokat Czuczor Gergely egykori szobájában helyeztük el./

o o o

Az 1978-ban felavatott új, 700 személyes Kisfaludy Színházról a tervezőtől, Harmati Jánostól egy korábbi alkalommal szerzett ismereteket tolmácsolta Dezsényi János a külső és belső megtekintés során.

A külső megjelenést, a kábeltetős lefedés és a két hosszanti oldalt díszítő, egyenként 560 m²-es Vasarely kerámia határozza meg. Az előcsarnok felszint eltolásos térkapcsolási rendszerben épült, karrarai márvány lépcső- és lapburkolással.

A nézőtér egyetlen székmező. Alatt a 16 egységből álló kondicionáló központ. A minden színpadi műfajt kielégítő főszínpadon kívül próba és balett színpad is épült. A zenekari árok mérete változtatható.

A megvalósítás költsége 316 millió forint volt, ami a 700 fővel osztva 450 ezer forintot jelent nézőtéri helyenként. További 16 millió forint a fedett parkoló.

o o o

A győri Köztársaság téren /korábban a Bécsi kapu - Karmelita - Erzsébet tér/ áttekintést kaptak a résztvevők a város viszontagságos történelméből. A várból ma csak a Kastély és a Sforza bástya áll, a többi a napóleoni "látogatás" után /1809/ lebontották. A Bécsi kapu a Rába hídnál 1860-ig állott. A fehérvári kapu az új Színház környékén, a Duna kapu a Mosonyi Duna hídnál volt. A köztársaság téren 1630-ban épült az első magyar barokk épület. Ma is Győr legszebb barokk tere, szinte minden épülete műemlék.

o o o

A Káptalandombon dr Bona László kanonok ismertette a Székesegyházat, és különös részletekkel a középkori ötvösművészet kiemelkedő remekét, a felújított Héderváry kápolnában látható Szt.László hermát.

o o o

A Borsos múzeummal Győr városa olyan területen alapított kis muzeumot, ahol 2000 év kulturális maradványai rejtőznek. A művész soha nem lakott e házban, de mégis otthon érezheti magát, hiszen mint kisfiú sokat bolyongott a Káptalandombon, és azóta is mindenfelől árad feléje a régi idők üzenete.

Így vall erről: "Győr a múltban feleségemet adta, és a herma napi tanulmányozásának lehetőségét, ami kihatott egész pályámra."

Ma, amikor 50 év múltán 5 műfajban látható itt Borsos Miklós alkotásainak egy része, újra csak azt vallja: "nem könnyű a herma szomszédságában helyt állni."

o o o

Szemerklő esőben haladva rövid megemlékezéssel következett a Frigyláda /szabadtéren álló fogadalmi emlék/, a Kreszta ház /Kovács Margit sajátos, ősi naivságot árasztó, üde hangulatú kerámiáinak gyűjteményével/, és Richter János, Európa - szerte ismert karnagy és Wagner lelkes hívének háza.

o o o

Pannonhalma

Ebéd után vonattal érkezés a helyszínre és a baráti gépkocsik többszöri fordulásával rövidesen mindenki a hegyre jutott.

Pannonhalmán a Főapátság bejáratánál lévő állandó IBUSZ kirendeltség biztosította a szállást. A vándorgyűlés résztvevőit a kolostoregyüttesben Tálos Zoltán tagtársunk - aki a Várhegyi gimnáziumnak 20 éve testnevelő tanára - kalauzolta.

A gimnázium oroszánkapus bejáratából nyíló "Jeges teremben" gyülekeztünk. Nevét Jeges Ernő freskójától kapta, mely az olasz-magyar kultúrkapcsolatokat ábrázolja Szt.Istvántól 1943-ig.

A vándorgyűlés ünnepélyes megnyitása a gimnázium épület Jedlik Ányos termében volt. A szakosztályi elnökök üdvözlő szavai és gondolatai után a gimnázium igazgatója - dr Korzenszky Richárd előadása következett "Pannonhalma szerepe a magyar történelemben" címmel.

A bazilikában dr Áment Lukács orgonaművész külön hangversenyt adott a vándorgyűlés résztvevőinek:

Buxtehude: F-dúr tokkáta
Couperin: két tétel a második orgonamiséből
Bach: e-moll prelúdium és fuga
Cesar Franc: Elevation
Kodály Zoltán: Ite missa est

Este a szerzetesek magyar nyelvű vesperása után Iroffy Huba templomigazgató vezetésével a Dóm, az attemplom és a kerengő történelmi és művészettörténeti bejárása illetve ismertetése következett.

Este 8 után tértünk nyugovóra a közeli 46 fő befogadóképességű turistaházban.

2. nap

1980. október 19. vasárnap, Pannonhalma

Közös reggeli a diákétkezőben, majd Polán Hildebrand tanár vezetésével a könyvtár, a képtár és a rendalapító Benedek születésének 1500 évfordulója alkalmából rendezett kiállítás megtekintése.

Ezután a "régi fizikumban"-most a gimnázium audiovizuális nyelvi laborja - négy előadás hangzott el.

Mayer Farkas bencés tanár: Műzeális műszerek

A bencés rendnek mindig voltak iskolái, de ezekben elsősorban a rendtagokat képezték. Pannonhalma a 17. század végétől tartott fenn nyilvános iskolát is /Modor, Komárom/. Akkor lett valójában tanítórénddé, amikor az 1786-as II. József féle felosztás után II. Ferenc 1802-ben visszaállította a rendet.

A főapátok mindig gondoskodtak a tanároknak a kor szokásai szerinti gondos képzéséről. Így a múlt században tanárképző főiskolát hoztak létre Pannonhalmán. A növendékek a pesti egyetemre jártak vizsgázni.

A legértékesebb emlék itt kétségtelenül Jedlik Ányos két kis motorja, ezek a mai értelemben vett l e g e l s ő v i l l a n y m o t o r o k, Jedlik szavaival villámdelejes forgonyok. Verebély professzor megállapítása szerint Jedliknek két alapvető újítása van - az egyik, hogy mind az álló rész, mind a forgórész elektromágnes, a másik, hogy ő alkalmazta először a kommutátort, higanyvályú formájában az automatikus áramirányváltásra. Ezek a találmányai 1828-ból származnak, és Győrben készültek.

A másik becses emlék Jedlik optikai rácsa. Ezt Pesten készítette, egyetemi tanár korában, híressé vált osztógépén, vagy mint ő nevezte: vonalzó gépen. Ilyen rácsokat minden bencés iskolának küldött, így a pannonhalmi tanárképzőnek is.

Ehhez fűződik az az eset, amiről 1855. nov. 6-án az akkori fizikatanár, a későbbi főapát így értesíti Jedliket:

"Klumann királyi tanácsos jött meglátogatni az Intézetet. Gúnyos mosollyal lépett a szertárba is. Szabad-e, mondám, egyik társunknak, Jedlik egyetemi tanárnak vonalzózt üvegeit bemutatnom?... Kezébe veszi az üvegeket, midőn én hirtelen gyertyát gyújtaték, és az ablakot bezáratám. Mily meglepetéssel állt ott a büszke ember! Az üvegeket 10 percig ki sem adta a kezéből. Ilyesm még nem került előm, így szólt végtére, és más ember lett belőle". Ez már ezen a helyen történt.

Az osztógépet Jedlik nyugalombavonulása és Győrbe költözése után Palatin Gergely, a főiskola akkor fizikusa kapta meg tőle. Ő új csavarokat met-

szett hozzá, így az eddigi 162 helyett most már 2093 vonalat lehetett vele 1 mm-re húzni. Ugyancsak Palatin készített a géppel Fröhlich professzor optikai vizsgálataihoz kristályokra rácsot. Mégpedig olyan gyorsan, hogy a kérdés -tudna-e kristályra vonalazni- elhangzása után már egy héttel Pannohalmán van Fröhlich köszönő levele.

Az optikai rácsokat saját kezünkben is megszemlélhettük.

Alkér András, elektromérnök, MFT tag, az EXCELSIOR Hegymászó Szakosztály vezetője:

Rekviem négy fiatal hegyászó társunkért

Az események frissek, a sebek ma még könnyen felszakadnak. A különös tragédiák sorozata rövid fél éven belül történt.

Szalay Ákos az emlékezetes 1979. augusztus 3-i rendkívüli viharban a Matterhorn csúcsának sikeres megmászása után zuhant le.

Berán János és Kókai Balázs ugyanezen év december 29-én a Magas Tátrában a Pavukova torony szuperdirekt útjának megmászása után lejtővetben halt hegyászó halált.

Beránné Horváth Anna 1980. március 8-án a Fogarasi Havasokban lavinaomlás áldozata lett.

Személyükben technikailag és fizikailag képzett hegyászókat, jó barátainkat gyászoljuk. Tiszta szívvel és meggyőződéssel mondom: példaképként tekinthetünk rájuk. Nagyon szerették a hegyászást. Nem voltak kezdők. Többször voltak nehéz helyzetben, közvetlen életveszélyben. Tudták, mi a hegyezés. Tudták, mi benne a szép, miért nehéz és miért vállalják.

Mégis, fél éven belül négy hegyászt temettünk. Mi lehet ennek a tragikus sorozatnak az oka?

Talán többen emlékeznek arra, hogy négy-öt évvel ezelőtt, az új generációs hullám idején dr. Krafft Walter - 1977-ben a pontozásos hegyászó teljesítmények alapján az országos élgárda válogatott magasan első embere /szerkesztés megjegyzése/- előre jelezte a balesetsorozat esélyét. Jőmagam is felszólaltam akkoriban, hogy féltem ezeket a tehetséges és lendületben lévő fiatalokat.

Bucsek Henrik szavait mindeki ismeri: "A hegyezés nem csupán sport, első-sorban életforma. Együtt kell élni a természettel, megismerni és szeretni."

Bernd Arnold, a ma élő legkiválóbb német homokkőes mászó véleménye: "Nem jó a hegyezést profi módjára csinálni. Az eredmény hajszolása és az eredmény egyedüli szem előtt tartása brutális. Mielőtt pedig brutalitást visz bele az ember, elvesz a szép és veszélyessé válik a mászás."

Véleményem szerint az elmúlt néhány évben aránytalanul gyors és robbanásszerű a hegyezés technikai fejlődése. Szélesedett a hegyezők tábora, népszerűsödött a sportág. Ugyanakkor ettől a fejlődéstől lemaradt, háttérbe szorult a természet és a természet erőinek megismerése. Számomra érthe-

tetlen ellentét: egyre jobban tudunk tudományos módszerekkel erős és technikát fejleszteni, és egyre kevesebbet tudunk magáról a természet-ről, ahol mászunk. Az ember maga eredendően része a természetnek. Ezért érez nosztalgiaát a természet iránt. Ösztönösen menekül a városi kényelem-ből vissza a természethez. Ezért rokonszenves a kívülállóknak is a természet roppant erői között élő hegymászó, ezért lesz egyre népszerűbb is a mászás. Az ösztönös menekülésben viszont elfelejtjük megismerni azt a természetet, amelytől éppen a civilizáció fejlődésével, hatására eltávo-lodunk, amelyről egyre kevesebbet tudunk.

Izminkért korszerű edzőmódszerekkel küzdünk, a természettől való elsza-kadás ellen semmit sem teszünk. Pedig a természettel való együttélést éppúgy gyakorolni kell. Miért is ne kellene? Egy atléta megteheti, hogy az erőnlétre és technikára koncentrál, és nem törődik a tartással. Egy hegymászó nem feledkezhet meg a természetről, a lavináról, a viharról, mert benne él. Nem sajnálom az erő és a technika fejlesztésére szánt órá-kat, de barátaink sirja fölött keresem a természettel való jó kapcsolat elmélyítésére szánt időt.

Pogácsás György, geológus-geofizikus, MFT tag, az EXCELSIOR Hegymászó Szakosztály vezetője tagja

Pannonhalma környékének földtani és geomorfológiai arculata

Pannonhalma a Győri medence és a Bakony között húzódó, ÉNY-DK-i csapásirá-nyú hosszanti völgyekkel elválasztott fővonulatokra tagolt Pannonhalmi dombság északi részén helyezkedik el. A területen végzett földtani térké-pezés és a lemélyített mélyfúrások alapján megállapították, hogy a domb-ságot pannon homok, homokkő, agyag, öpleisztócsa kavics és felsőpleisztó-csén /Wurm/ lösz alkotja. A dombsorokat alkotó képződményeket, valamint a felszíni formák /a dombság morfológiájának/ több mint egy évszázados ku-tatása az - ebben az értelemben statikusnak tekinthető - jelenlegi föld-tani és geomorfológiai viszonyokról meglehetősen pontos képet rajzolt. A földtani felépítést és a terület földrajzi arculatát kialakító fejlődés-történetet /a múltbeli események dinamikus sorozatát/ még gondos lokális kutatások alapján sem könnyű felvázolni.

Tanulságos különböző szerzők koruk ismeretanyagára alapozott, a Pannon-halmi dombságra vonatkozó állításainak áttekintése:

Hunfalvy János 1864-ben megjelent könyvében /a Magyar Birodalom természe-ti viszonyainak leírása/ a Pannonhalmát övező dombvidéket a Bakony elő-hegységeként ismertette. /Későbbi kutatások világítottak rá, hogy sem földtani felépítésük, sem földtani szerkezetük nem azonos./

Cholnoky Jenő a Kisalföld peremén elhelyezkedő tanuhelyeknek, defláció-nak ellenálló "jardang"-oknak tartotta a Pannonhalmi dombság dombsorait. /Mai ismereteink szerint e dombok nem a szó használatos értelmében vett tanuhegyek, és nem sivatagi defláció alakította ki őket./

Bulla Béla 1947-ben a Bakonyból jövő oldatok cementáló hatását, mint a felszínformálódást megszóba tényezők egyikét, már együtt említi a víz areális eróziójával.

Vid Gy. Gábor a területen végzett geológiai kutatásai során 1918-ban kimutatta a dombvidéket részekre osztó völgyek árkos, vetődéses eredetét.

Göcsei Imre 1963-ban megjelent cikkében /Földr.Ért.XII.évf./ átfogóan értékelte a területen végzett kutatások eredményeit, összefoglalta a térség /lokális/ fejlődéstörténetét és a fejlődéstörténeti események során kialakult morfológiai formákat.

A térség földtani múltjának eseménysoránt megszabó oksági lánc újabb rész-elemekre derítettek fényt a Bakony hegységben végzett bauxitkutatások. Megszerkesztésre került /1:100000 méretarányban/ a Dunántúli Középhegység bauxitföldtani térképe /1978./ A Kisalföldön 7 km-es mélységbe süllyedő /a Bakonyban felszínen lévő/ medencealjzati képződmények felszínin morfológiáját és az alaphegység szerkezeti viszonyait a szénhidrogénkutató fel-színi geofizikai /szeizmikus/ mérések során ismertük meg.

A hetvenes évek geofizikai mérései kimutatták, hogy a Kisalföldön néhány tíz millió év alatt Himalája magasságú /de negatív irányú/ kéregmozgások mentek végbe.

A Pannonhalmi dombsággal szomszédos /és tőle markánsan különböző/ tájegységek /Bakony, Kisalföld/ földtani szerkezetének pontosabb megismerése /a szénhidrogén kutató szeizmikus mérések és a bauxitkutatások kapcsán/ egyúttal a Pannonhalmi dombság /jelen állapotát kialakító/ fejlődéstörténetéről alkotott képünket is átformálta.

Tálos Zoltán, testnevelő tanár, MFT tag

"Szakosztályunk hegymászó élete a Magas Tátrában és az Alpokban"
címmel színes diavetítést tartott.

o o o

Délben a pannonhalmi arborétumot, hazánk egyetlen északi fekvésű természet-védelmi területét tekintettük meg Tálos Zoltán vezetésével.

o o o

A Várhegy utáni harmadik dombon álló Nagyboldogasszony-rendi temetkező hely - kápolnában Szigeti Kilián, az egyházi zene tanára ismertette a híres barokk faorgonát, és hangszeres bemutatót tartott.

o o o

A Milleniumi emlékműben, ahol Szigeti Kilián régi falusi orgonákat gyűjtött össze - szintén ismertetést tartott.

Ugyanitt történt a szakosztályi vándorgyűlés bezárása, melynek során Dezsényi János a következőket mondta:
Tisztelt Vándorgyűlés,
Felidézem a Győri Honvédelmi emlékműnél mondott tegnapi bevezető szavaimat,

amit mottónak is szántam:

"aki a múltba néz, a jövőbe lát,
éppúgy, mint látni a víz tükrében a magas eget"

Ennek a gondolatnak a jegyében járjuk végig most szellemszárnyon a legnagyobb milleniumi emlékeinket. - Budapestén a Hősök terén állót valamilyen nyien ismerjük. De a távolabb esőket részben nem is ismerhetjük.

Induljunk el Adyval

"Verecke híres útján jöttem én,
Fülembe még ősmagyar dal rivall
Szabad-e Dévénynél betönmöm
Új időknék új dalaival?"

A Munkácsi Várban, a Vereckei szoros felé kiugró bástyafalon egy 33 m magas milleniumi emlékművet emeltek. Előtte a Latorca völgye, ahol eleink az első pihenőt tartották.

"Verecke híres útján jöttem én ..."

Dévény, Pozsonytól nyugatra, a Duna és a Morva összefolyásánál a régi vár romjaival borított magaslaton állt az a 22 m magas emlék, melyen egy Árpád-korabeli köztívész alakja nézett a nyugati végeken át a távolba.

Ez a várat nem a Habsburgok robbantották fel, hanem a franciák 1809-ben.

A Zobor hegyre /588 m/ ma Nyitráról libegővel is fel lehet jutni. Itt is egy 21 m-es obeliszket emeltek, a négy sarkán egy-egy kőbefaragott turulmadár ült. Mindennek nyoma sem látszik.

Cenk, Brassó mellett szintén őrzött egy 22 m-es emlékművet.

Méreteiben a leghatalmasabb Zimonyban épült, a Duna és a Száva összefolyásánál, az egykori vár Hunyadiáról elnevezett, ma is álló tornyára. Az emlékmű 1944-ig megmaradt.

Határainkon belül nagy emlékművek a Pusztaszeri az első országgyűlés helyén, és ez a Pannonhalmi, melyben Lotz freskói díszlettek, és egy 3 m átmérőjű korona nyugodott a tetőzetén. Ma Aba Novák Vilmos befejezetlen kompozícióját láthatjuk. Az emlékmű tetőzetének javítása során a koronát levették.

Nem sikerült adatot találni arra, mennyi az emlékművek száma. De van a Szabolcsi földvárban, annak emlékére, hogy Szt.László országgyűlést tartott ott, Tatabánya felett az óriási turul a honfoglalást befejező Bánhídi csatára utal. - A tiszteleti kövek száma szinté felmérhetetlen. Hiszen csak a Pilisben találunk kettőt a Hirsch orom és a Miklós deák völgyében.

Ebben a Kárpát medencében nagyon sokan éltek a magyarok előtt. Illírek, kelták, rómaiak, hunok, avarok, mindegyik elmúlt már, és egyik sem élt meg annyit, mint mi. - Ha tehát az ezredik év után ennek emléket állítottunk, nincs okunk ezen szégyenkezni, sőt, e hagyomány ápolása feladatunk.

Örülök, hogy itt együtt voltunk, és erről megemlékezhattunk.

o o o

Végezetül a Pannonhalma községben lévő 1000 éves étterem különtermében közös ebéd volt.

o o o

A két napon 14 előadó szerepelt, közülük egyesek több alkalommal is.

Az összes költség - vasút, étkezés, szállás - személyenként 300,-Ft volt.

Hegymászó Szakosztály Vándorgyűlése

1980. október 18-19.

Résztvevők balról jobbra

Hátul

id. Kalmár László, ifj. Tátrai Ruppert, dr. Sasfi Imre, Bobály István,
Debuly Bianca, Weidenbach Ákos, Vajna László, ifj. Tátrai Ruppertné,
Vajna Lászlóné, Zakariás Zoltán, Csánádi Sándor, Cörgényi András,
dr. Sibalszky Zoltán, dr. Jordán Kamill, Pogácsás György,
dr. Karlócai Jánosné, Kosarnicki Edit, Alkér András

Középen

Komros Ágnes, dr. Căbriel András, id. Melles Tivadar és felesége,
dr. Dezsényi János és felesége, dr. Székér István, Egyed István,
dr. Székér Istvánné, Szabó Zoltán, Dezsényi Ágota, id. Tátrai Ruppert és
felesége, dr. Prinz Gyula, dr. Antal István

Elöl

ifj. Kalmár László és felesége, köztük Endre, dr. Sasfi Imréné,
Bucsek Henrik, Fekete Antal, dr. Fekete Zoltán, Horváth József,
Virág Magda, dr. Antal Istvánné, ifj. Melles Tivadar.

A felvételt Tólos Zoltán készítette a Pannónhalmi Milleniumi emlékműnél, és minden résztvevő számára ajándékként megküldte.

A Hegymászó Szakosztály Vándorgyűlésének résztvevői

45 Fő

MAGASHEGYI RÁDIÓELŐADÁSOK

Bujtás Amália szerkesztő, Társaságunk tagja

"A HEGYCSÚCOK MEGHÓDÍTÓI"

címmel sorozatot indított. Ennek három előadásáról az 1979. évi Beszámolónk már hírt adott. A záró előadás 1980. január 17-én volt.

Kurt Diemberger újabb 8000-ei /1980. január 17./

Osztrák vendégünk több, mint 10 hegyi előadást tartott már hazánkban. Többször szerepelt a rádióban is rövidebb beszélgetés során. Sokan ismerik könyvén, a nagyon rövid idő alatt elkelt "Titokzatos nagy csúcsokon" kelesztül. Mégis, abból az alkalomból, hogy a Broad Peak /8047/ és Dhaulagiri /8172 m/ első megmászása után 21 ill. 18 évvel 1978-ban a Makalut /8481 m/ és a Mount Everestet /8848 m/, a következő évben pedig ötödik nyolcezeresét, a Gasherbrun II-t megmásztta, át kellett tekinteni ezt a mozgalmas életutat. Az összefoglalást Dezsényi János tartotta.

CSANÁDI SÁNDOR arról az utólérhetetlen kedélyről, humorról és nyugalomról beszélt, amivel előadónk túrája előtt a hátizsákjára felírta "Post Adress: Katmandu, Mount Everest". Vagy hogy a szállodában a munkahely-kérdésre azt felelte: "Mount Blanc". Ideérkezésekor a rendkívül feszesre tervezett három napos programot meghallgatva /írásban is megkapta a "forgatókönyvet"/, mosolyogva csak ennyit mondott: "én mindig pihenni jövök Magyarországra."

NEIDENBACH ÁKOS elmondta, hogy az Alpok egyes mászóútjaival kapcsolatos technikai kérdésekre milyen alapos eligazítást kaptak Kurttól, s hogy különleges jégtechnikai felszerelések beszerzésére ajánló levelet írt. Courmayeur-ba a Grivel céghez. Itt kisipari módszerekkel állítják elő a törpe jégcsákányokat, a cserélhető fejű jégfejszéket, vagy az egészen könnyű hágóvasakat. A levél hatására nemcsak jó eligazítást, de vásárlási kedvezményt is kaptak.

SZATHMÁRY IMRE vendégünk lovagias baráti kiállására említett két példát. 1957-ben a Broad Peak csúcsára egy napon kétszer mászott fel, hogy a lemaradt Hermann Buhlt felkísérje. 1978-ban az Everestről lejövet a Déli Nyeregben átadta hálózsákját Wanda Rutkiewicznek, aki másnap készült a csúcsra. "Nézd, Neked nagyobb szükséged van rá. Holnap nehéz napod lesz. Én meg már lefelé megyek. Csak az a kérés, fogadj be a sátradba harminknek, és én fekhsem középen." - Azon az éjjelen 24 fok hideg volt, és a szél csaknem letépte a sátrukat.

dr Dabasi-Schweng Lóránd /Svájc/ utazásai

Külföldi barátunk két alkalommal tartott előadást a Lóczy teremben:

1976. február 12. Barangolás három világrészben

1979. október 5. Utazások Közép- és Dél-Amerikában

Ezt követően egy-egy rádióriport készült. Bujtás Amália szerkesztő a két riportot egy adással dolgozta össze, ez 1980. április 18-án hangzott el. A riportban a vendéggel Dezsényi János beszélgetett.

MAGASHEGYI TELEVIZIÓS ADÁSOK

Matterhorn /1980. január 29. és március 14./

Az angol dokumentumfilm a bevezetőben megemlékezik az első megmászás tragédiájáról, majd bemutatja négy angolnak az Északi fal téli, és csak a második próbálkozásra sikeres megmászását.

A szakmai körök elismerő véleménye és a nagyközönség érdeklődése miatt került sor az adás ismétlésére.

A film szövegét Dezsényi János lektorálta.

BARÁTI HEGYMÁSZÓ KLUBOK

A Magyar Földrajzi Társaság pénzügyi kereteiből sem a külföldi előadók, sem a Hegymászó Szakosztály BESZÁMOLÓ-jának költsége nem fedezhető.

Ezért ezúton is köszönetet mondunk

Rudolf Lászlónak, a Vörös Meteor Természetbarát Egyesület Téry Ödön Hegymászó Szakosztálya vezetőjének és a szakosztály tagjainak a Baumgartner előadás lebonyolításában, valamint a vendéglátásban való közreműködésért, és a szálloda, a teljes ellátás és a tiszteletdíj költségeinek viseléséért.

Alkér Andrásnak, a Ferencvárosi Természetbarátok Sportköre Excelsior Hegymászó Szakosztálya vezetőjének és a szakosztály tagjainak az 1978. és 1979. évi BESZÁMOLÓ-nkhoz adott jelentős támogatásáért.

BARÁTI ÜDVÖZLETEK

Tagjaink útjairól az alábbi köszöntések érkeztek:

1980. II.10.	Karlócai Miklós	-	Bécs
III.20.	Csanádi Sándor	-	Stockholm
IV.1.	Alkér András	-	Kaukázus
	dr Kálló Antal		
	Kubiszyn Anna		
	Katona László		
	Pogácsás István		
IV.9.	Csanádi Sándor	-	Helsinki
VII.15.	Csanádi Sándor	-	Erdély
IX.15.	Neidenbach Ákos	-	Ausztria, Moravec iskola
			Kaprun
IX.15.	Csanádi Sándor	-	Triqlav - északa fal átmászás
VIII.30.	Péterváry Gábor	-	Montblanc turáiról

TAGJAINK ÍRÁSAI A "HEGYMÁSZÓ"-BAN

A Magyar Természetbarát Szövetség Hegymászó Bizottságának tájékoztatója, a "Hegymászó" 1980-ban két alkalommal jelent meg.

A két szám néhány szép versen és eredménylistán kívül tizenhárom eredeti cikket, véleményt, ismertetést, és tizenhat fordítást közöl.

A közreműködő 22 szerző és fordító közül 13 Szakosztályunk tagja.

Az alábbi felsorolás tanúsága szerint: 8 eredeti munka, 5 fordítás és 5 fénykép fémjelzi tevékenységüket:

E r e d e t i c i k k e k, vélemények, ismertetők:

Csanádi Sándor:	Matterhorn 1979. /1.sz./
Néhány szó az ÉTI Természetbarát Szakosztály /1964-1979./ évkönyvéről /2.sz./
Dura Lajos:	Túralehetőségek a Pirinben /2.sz./
Karlovitc Kristóf:	Egy hegymászó halála /az Alpokban játszódó film kritikája/ /1.sz./
Katona László:	Erőnléti edzés /2.sz./
Kunfalvi Rezső:	Könyvszemle
Steve Roper-Allen Steck: Fifty Classic Climbs /Sierra Club Books, San Francisco/ 1979.
Alpenverein Jahrbuch 1979. /2.sz./
Lakatos János:	Ök hárman
Megemlékezés Berán Jánosról, Kókai Balázsról és Beránné Horváth Annáról /2.sz./
Szentgyörgyi József:	Hegyi filmek 1979. évi fesztiválja Trentóban /2.sz./

F o r d í t á s o k:

Dura Lajos:	Hírek az Echoból /1.sz./
Lorberer Árpád:	/Wandra Rutkiewicz/ A Matterhorn é fala télen /1.sz./
/Zbigniew Kowaleszki/ A megmászatlan nyolc- és hétézresek jegyzéke /1.sz./
Szabó Gábor:	/Jan Klinka/ Hegymászók halála /1.sz./
/Mikulás Rozlonik/ A hegymászó tevékenység szabályozása a Szádélői völgyben /2.sz./

F o t ó:

Barakonyi Ágnes:	Gyűjtődés a Durmitorban, Bobotov Kuk, Sljeme /2.sz./
Dura Lajos:	A Konceto gerinc /2.sz./
Tálos Zoltán:	Rocheftort gerinc /2.sz./

/ifj. Kalmár László/

SZEMÉLYI DOLGOK

Elismerés

Az OTSH kétévenként díjazza a sporttal kapcsolatos képzőművészeti alkotásokat, fényképeket, irodalmi stb. műveket.

Örömmel vettük a hírt, hogy az 1978-ban megjelent, dr. Komarnicki Gyula "A Magas-Tátra hegyvilága" c. hegymászó és turistakalauz, melyet Bucsek Henrik tagtársunk rendezett sajtó alá, több jeles művet megelőzve az irodalmi kategóriában "EZÜST GERELY"-t, vagyis második díjat kapott.

/A Medicina Sport Könyvkiadó 1980. májusi közlése szerint a kalauz már csaknem elfogyott./

Kitüntetés

Dezsényi János szakosztályelnököt, a Magyar Földrajzi Társaság 1980. április 24-én megtartott 104. rendes Közgyűlése a "Szocialista földrajzért" oklevéllel tüntette ki. Idézzük a Földrajzi közlemények 1981/1. számában megjelent jelölőbizottsági indoklást:

"Dezsényi János a természetjárást 45 évvel ezelőtt a Budapesti Egyetemi Turista Egyesületben kezdte, melynek később évekig elnöke is volt. A BETE megszűnése után is együtt tartotta a volt tagokat, s az lett a magja az 1957-ben megalakult MFT Hegymászó Csoportnak, ami később szakosztályi rangra emelkedett. E szakosztálynak 1976 óta elnöke.

A szakosztályi előadások igen látogatottak. Az első 20 évben 145 szakülést tartottak 65 hazai és 19 külföldi előadóval. A legtöbb előadást tartó öt személy között szerepel DEZSÉNYI JÁNOS is.

A Magyar Földrajzi Társaság Hegymászó Szakosztálya az egyetlen a hazai hegymászó szervezetek közül, amelyik rendszeresen hív meg külföldi előadókat, közöttük elismert nemzetközi tekintélyeket, mint pl. KURT DIEMBERGERT Salzburgból, aki ezideig öt 8000 m-es csúcra jutott fel. De a szakosztályi elnök meghívására itt járt WANDA RUTKIEWICZ is Varsóból, aki az első európai nő volt az Everest csúcán. 1945 óta nem gyűlt össze szakosztályi rendezvényen ilyen létszámú hallgatóság, mint az ő Urániában tartott előadásán. A szakosztály elnökének külön érdeme, hogy a külföldi előadások minden alkalommal vidéken is elhangzanak.

A Szakosztály súlya a magyar hegymászók között akkora, hogy - különösen az utóbbi években - egyre több neves hazai alpinista - eredeti klubtagságának megtartásával - fontosnak tartja, hogy a Magyar Földrajzi Társaságnak is tagja legyen. Ugyancsak lemérhető Hegymászó Szakosztályunk jelentősége abban is, hogy az anyagilag tehetősebb hegymászó klubok jelentős összeggel támogatják a külföldi vendégek fogadását és a szakosztályi beszámoló megjelenését is. Az elnök munkájának elismerése megnyilvánul abban is, hogy a Magyar Természetbarát Szövetség Hegymászó Bizottságának és a "HEGY-MÁSZÓ" folyóirat szerkesztő bizottságának, valamint a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Földtudományi Választmányának is tagja."

NESZTOROK KÖSZÖNTÉSE

S z e n t g y ö r g y i J ó z s e f

A századdal egyidős nesztorunkat 80. születésnapja alkalmából köszöntöttük. Az öt éves embercsemete számára, akinek a szülőföld Duna fölé hajló lösz dombjai jelentették a "hegyet", egy fővárosi hajóút során a kabinablakból megpillatott, óriásinak ható Gellérthegy látványa meghatározó élménnyé vált.

E perctől fogva örök szerelmese a hegyeknek.

Tizenhat éves temesvári diák, amikor két társával a Retyezát gerinceit járja. 3 novemberi éjszaka a szabadban, erről írt részletes beszámolóját eredeti rajzaival a kor legszínvonalasabb hegymászó ujságja, a Turistaság és Alpinizmus közli. Egyetemi éveit alatt ismerkedik meg a síeléssel. Kezdetben a Budai hegyekben, majd a Mátrában sízik. Egyik barátja hatására kimegy St. Antonba /Ausztria/. Itt Hannes Schneider neves síiskolájában Franz Schranz tanítványa lesz. A tanfolyam záró túrája a Galcigra vezet, ami akkor bizony komoly teljesítmény. Felvonók híján nehéz négyórás kapaszkodás főkabórrel, és a jutalom: alig tízperces lesiklás a híres Kandahar-Abfahrton a faluig. Ezt követően rendszeresen visszatér e tájra. Legnagyobb síélményét 1931-ben éli át. Egy német túratárssal a 2667 m magas Schindlerspitzét másszák meg sítalpakokkal, ahonnan 1300 m szintkülönbségű 10 km hosszú lesiklás következik. Erről az útról is cikke jelent meg a Turistaság és Alpinizmusban.

A következő években a Dolomitokban, Bulgáriában és Svédországban ismerkedik a hegyekkel, majd a háború és az azt követő évek itthonmarasztaló körülményei után 1956-ban fedezi fel önmagának évekre a Tátrát. Aztán 1962-től újra az Alpok és a Dolomitok /Magas Tauern, Tirol és Sant Anton/ következnek. 1980-ban is kedvenc tájain jár: Sölden, St. Leonhard in Pitzal, Riffelse, Arzlernalm, Mittelberggletscher és természetesen St. Anton, immáron tizenharmadszor.

Kívánjuk, hogy még nagyon sokáig élvezze erőben, egészségben a feleségével együtt kivétel nélkül minden évben 4 hétre felkeresett magashegyeit, ahol korához képest még ma is nagyszerű túrákat tesz.

/ifj. Kalmár László/

K u n f a l v i R e z s ő

1980. augusztus 20-án töltötte be 75. évét. A baráti kör nagy érdeklődéssel és elismeréssel hallgatta a Lóczy teremben /november 14./ "60 év a hegyekben" c. előadását, mely áttekintést adott túráiról. Az előadás után fehér asztal volt a Corso étteremben.

D a b a s i - S c h w e n g L o r á n d dr. /Svájcz/

75. születésnapján /augusztus 18./ Szakosztályunk nevében id. Görgényi András meleghangú levélben köszöntötte. Meghatott, és az egyetemi éveken kezdődött mászásokra visszaemlékező választ kaptunk Nesztorunktól.

ÚJ TAGJAINK

A Hegymászó Szakosztályba 1980-ban a következők léptek be:

Berzi László	mozdonyvezető	1125 Galgóczi u 5. E/7.
Bobály István	MÁV forg.szolg.	2170 Aszód Rákóczi u 43.
Debulay Bianca	keramikus	1027 Kacsá u 5.
Domján Kálmán	mérnök	1105 Román u 18.
Horváth József	MÁV főfelügyelő	1208 Láng Endre u 14/A.
Kemény János	gimn.tanuló	1023 Ürömi u 66.
Kiss Miklós dr	jogtanácsos	1025 Vérhalom tér 8.
Kiszely György	műszerész	1105 Ihász köz 2.
Kormos Ágnes	geofiz.számoló	1043 Virág u 25.
Lakatos János	geodéta tervező	1027 Mártírok u 40.
Melles Tivadar	mérnök	1117 Magyar István u 10.
Molnár Lajosné dr	gyógytornász	1024 Forint u 10.
Péterváry Gábor	M.Rádió szerkesztő	1021 Völgy u 25.
Szelény Gusztáv dr	egyetemi tanár	1025 Kapy u 12/B.
Tass Balázs	egyetemi hallgató	1026 Branyiszko u 13.
Tóth-Pál Sándor dr	üggyvéd	1025 Pusztaszeri u 24/C.
Varga György dr	jogtanácsos	1136 Sallai Imre u 21.
Várady Ferenc	gépészmérnök	1184 Építő u 30/D.
Vörös László	mech.műszerész	2000 Szentendre Vásárhelyi K.tér 5.
Wehnerné Balassa Zsuzsa	tervező techn.	1053 Berenczy u 5.

IN MEMORIAM

T a s / T h i r r i n g / G u s z t á v
/1893-1980/

Gusztai Bátyánk 1980. május 11-én, 87 éves korában örökre elhagyott bennünket. 1978-ban a Nesztor találkozón még ott volt, majd ugyan azon év baráti karácsony estjén utóljára üdvözölhattük körünkben. Otthonában még néhány-szor felkerestük. Ilyenkor bámulatos élénkséggel hallgatta legutóbbi Tátra túráink beszámolóját, és öreg nagyítójával követte millennium-kori 1:25000-es felvázsnazott Tátra térképén az elmondottakat.

1893-ban született. Édesapja, Thirring Gusztáv - a szervezett túristaság lelkes apostola, az MFT egykori alelnöke - már zsege gyermekkorában beléplántálta a természet és a hegyek szeretetét.

1912-től a Budapesti Egyetemi Túrista Egyesület tagja, majd választmányi tagja. Haláláig hűséggel kitartott a BETÉ-s hagyományok mellett.

Sok szép mászásáról a Túristaság és Alpinizmusban, valamint a Túristák Lapjában jelentek meg írásai, fényképei.

A főváros utcahálózata is őrzi munkáját. Hosszú évekig mint a Székesfővárosi Űtöztály főmérnöke dolgozott, majd a MÉLYÉPTERV irányító tervezője lett. Innen ment nyugdíjba.

Nem egy faritkaság köszönhette megmaradását odaadó munkásságának. Addig nem nyugodott, amíg a legjobb nyomvonalat meg nem találta úgy, hogy az értékes fák ne essenek áldozatul.

Igazi jóbarátként, valódi Nesztorként lehettünk vele mindvégig. Ismereteit, tapasztalatát mindenkor szívesen megosztotta. Élmény volt vele minden találkozás.

A híres "Tátra triász" egyik utolsó kortársát, a Magas Tátra és a hazai hegymászás hőskorának tevékeny, illusztris tagját veszítettük el személyében. A Farkasréti temetőben a Földrajzi Társaság nevében dr Prinz Gyula búcsúztatta és helyezett koszorút sírjára.

/ifj. Kalmár László/

dr K o m a r n i c k i G y u l a
/1885-1975/

Halálának 5 éves évfordulója alkalmából a Farkasréti temetőben elmondott megemlékezés /1981.IX.127-én/.

Kedves Gyula Bátyánk,

Augusztus 27-én volt 5 éve, hogy eltávoztál körünkől. 61 hónappal később itt áll barátainak és tisztelőidnek kis csoportja.

Arra, hogy mennyire szívébe zárt a legifjabb hegymászó generáció is, csak egy példát említek. Talán hat héttel ezelőtt felhívott Csanádi Sándor, hogy megkérdezze Paulus címét. Az évfordulóról akart megemlékezni. Akkor megbeszéltük, hogy majd szeptemberben ő és barátai is csatlakoznak a kegyeleti úthoz. -- Sajnos a mai nap egy általa vezetett lengyel Tátra úttal ütközött. Így vannak még sokan, akik az értesítést megkapva, csak lélekben lehetnek most itt.

Ami engem illet, ha a Vigadó téren járok, és a MAHART korábban MEFTER vezérigazgatóság előtt haladok el, mindig felnézek az első emeleti sarokszoza ablakára. A mögötte lévő helyiségben sokszor beszélgettünk. Természetesen a hegyekről.

Mikor azután sok év múlva Erkre kellett költöznöd, egyszer azt mondtad "tudod, én most is rendszeresen túrázom ... gondolatban. A Magas Tátra, az Alpok útjait ismétlem. Sok helyen fogásról fogásra. Ez átsegít a kemény időszakon. Annyira el tudok merülni a gondolataimban, hogy legutóbb egy szénás szekér csaknem felborított."

Amikor a 90. születésnapodat ünnepeltük a Kossuth Klubban, ott volt szerényen hátul Társaságunk titkára, Miklós Gyula is. Láthatólag egyedül érezte magát a mi zárt baráti körünkben. Mikor odamentem mozzá, olyan őszintén mondta: "hozzátok szívesen jövök, mert mindig annyi értelmes és kedves tagok gyűlik össze." - Ezen elcsodálkoztam. Hiszen az MFT-nek nagyszerű szakosztályai vannak. De úgy látszik, valami sajátosság sugárzik abból az együttesből, amelyiknek Te voltál a Nesztora.

A HEGYMÁSZÓ '75/2. száma ezzel a 90. születésnappal foglalkozik, és hozza a Te Túristaság és Alpinizmusban megjelent írásodat, és felvételeidet "Javorina" címmel. Mikor ezt a számot a kezébe vetted, csendben azt kérdezted: Életrajz ez, vagy nekrológ? A választ a HEGYMÁSZÓ következő száma adta meg. Ott már búcsúztunk Tőled.

Emléked sokszor idézzük, és idézik mindazok, akik a MAGAS TÁTRA HEGYVILÁGA c. kalauzodat kézbe veszik. Nem élhetted meg ennek a megjelenését. A 15.000 példány azóta szinte teljesen elfogyott. Bucsek Henrik barátodat e kalauzért - melynek alkotó szerkesztője és sajtó alá rendezője volt - a Kulturális Minisztérium nívódíjában részesítette.

Gyula Bátyám, elérted a célodat. Az utódokba oldottad a Magas Tátra szeretetét, és nagy értéként ránk hagytad annak magyar helység-és névrajzát.

Köszönjük Neked mindazt amit kaptunk.
Nyugodjál békében.

/Dezsényi János/

dr. Karlócai János
/1920-1976/

Hatvanadik születésnapja alkalmából a Farkasréti temetőben elmondott megemlékezés /1980.IX.27-én/.

Jánosom,

Eljöttünk Hozzád, hogy megemlékezzünk e hó elején volt 60. születésnapodról. Milyen kiszámíthatatlan és előre nem tudható annak az életútnak hossza, amit nem km-ekben, hanem években mérünk. Nem messze nyugszik Serényi Jenő, aki mindössze 31 évet élt. Az ő halálának 60. évfordulóján megemlékeztünk erről a Lóczy teremben tartott előadás keretében. Emlékezetes nap volt ezt. Nemcsak azért, mert ez volt az utolsó, amin Gyula bátyánk ott lehetett, hanem azért is, mert azt követően Láng Sándor prof. ur szobájában

Gyula bátyánk aláírta a Kalauzra vonatkozó új szerződését.

Az, hogy ez a kalauz sok évi várakozás után végül mégis megjelenhetett, abban Neked nagy szereped volt. Mennyi utánjárásra és koordinálásra volt szükség, hogy Gyula bátyánk nem éppen alacsony igényei és a Kiadó lehetőségei között megegyezés jöjjön létre.

Mindezt Te intézted fáradhatatlanul .

Te szervezted meg Gyula bátyánk utolsó születésnapját, ékes köszöntéssel és elismerő oklevél átadásával.

Emlékezetes az a búcsúztató, amit Gyula bátyánk temetésén mondtál. - Ismét az élet furcsasága, hogy a Földrajzi Közlemények kiadásának késedelme miatt az általad írt Komarnicki-nekrológ után közvetlenül a Tied következett, jóllehet a két gyász között egy év a különbség.

Azok a külföldi kapcsolatok, melyek kiépítésén annyit dolgoztál, tovább bővültek.

Az éves szakosztályi BESZÁMOLÓ-k is azzal a tartalmi beosztással készülnek, ahogyan elkezdted.

Köszönjük Neked, hogy a Gyula bátyánk és barátai által kialakított szellemet, amit közösen ápolunk a BETÉ-ben, annak megszűnése után főleg Te vitted tovább, és az MFT-ben Te bontakoztattad ki.

Ezekkel a gondolatokkal búcsúzom Tőled. Nyugodjál békében.

/Dezsényi János/

LEZÁRT UTAK A MAGAS TÁTRÁBAN

/A Vysoké Tatry folyóirat 1980. 3.szám 8. lapján található cikk alapján összeállította: Szabó Gábor/

A Tátrai Nemzeti Park /TANAP/ a különféle óvintézkedések /a legeltetés és a bányászat megtiltása, a turisztika irányítása/ ellenére továbbra is növekvő mértékben károsodik. A Park léte több célt szolgál: gyógykezelést, üdülést, sporttevékenységet. A látogatók száma évről évre nő: 1979-ben 5 millió látogató fordult meg a hegységben. A civilizáció rossz hatással van a terület növény- és állatvilágára. A látogatók az erdőhatár felett az ösvények kitaposásával fokozzák a talaj erózióját, jelenlétükkel meg főleg a tavaszi és őszi időszakban zavarják az állatok életét. A védett állatok /zergék, farkasok, medvék, mormoták, kőszáli sasok/ száma évről évre csökken.

A Tátra védelmének érdekében szükséges, hogy megakadályozzák a látogatók letérését a jelzett utakról, megtiltsák a magashegyi túrázást a jelzett utakon kívül, és visszaszorítsák a hegymászást. 1974-ben rendeletet hoztak, hogy a jelzett utakat csak hegymászók hagyhatják el, mégsem csökkent a forgalom. Az NDK-ból érkező turisták jelentős része beszerezte a Csehszlovák Hegymászó Szövetség igazolványát, és így hegymászonak minősült.

1978-ban a TANAP vezetősége lezárta a Bélai Tátra gerincét. Kétéves távlatból már megállapítható, hogy ezzel az intézkedéssel megállították a pusztulást, és a természet kezd újraéledni.

A Szlovák kormány 1977-es döntése alapján elkészült a Magas Tátra, a Liptói Tátra, Árva és a Magura távlati tájrendezési terve az ezredfordulóig. E tervek a látogatottság és az egyéni motorizáció szabályozását is tartalmazzák. A tervek megvalósítása azonban jelentős beruházásokat és időt igényel, így a Tátra további pusztulása csak a látogatottság korlátozásával érhető el. A jelenlegi helyzet ismeretében a TANAP vezetősége az alább felsorolt korlátozásokat rendelte el a természet védelme érdekében.

A/ 1980. július 1-től véglegesen megszűnnek a következő jelzett utak:

	<u>jelzés</u>	<u>Komarnicki kalauz útszám</u>
Monkova völgy - Siroka nyereg - Kopa hágó	zöld	1.A-hoz csatlakozik
Siroka nyereg - Zdiar Handel völgy alsó szakasza	sárga	1.A-hoz csatlakozik
Kriváni Zöld tó	sárga	308.B-ből ágazik ki
Liliowe hágó - Závori nyereg	zöld	322.D

B/ Ezentúl minden évben november 1-től június 30-ig lezárják az alábbi jelzett utakat:

	<u>jelzés</u>	<u>Komarnicki kalauz útszám</u>
Csendes /Ticha/ völgy - Gáspár /Kesprowy/ csúcs	sárga	373.B-ből ágazik ki
Csendes völgy - Toman völgy	piros	322.B
Csendes völgy - Sima /Hladke/ hágó	piros	324.C
Koprova völgy - Závori nyereg	zöld	322.C
Szmrecsini völgy	piros	314.B
Koprova völgy - Koprova nyereg - Poprádi tó	kék	261.A, B
Három forrás - Kriván	zöld	308.B 3,4
Jamske tó - Kriván	kék	308. B. 1.2
Mlinica völgy - Fátyol víz- esés - Lorenz hágó - Furkota völgy	sárga	218.B, 287.A, 287.B 299.A
Menguszfalvi völgy - Tengerszemcsúcs	piros	217.A, 218.B
Felkai tó - Lengyel nyereg	zöld	149.A
Poduplaszki völgy - Rovátka - Hosszú-tavi /Rabló/ menedék- ház	kék	118.B
Hosszú-tavi menedékház - Vöröstorony hágó - Téry menedékház	sárga	65.B,A
Jávor völgy - Kis-nyereg- hágó - Téry menedékház	zöld	63.B, A
Kőpataki tó - Nagy Morgás - Zöld tavi menedékház	piros	45.A,B
volt Késmárki menedékház - Kopa Hágó - Hátsó Rézagnák völ- gye	kék	1.B,D
Zöld tavi menedékház - Fehértavi csúcs	sárga	2.C

A téli időszakra tervezett hegymászó túrákat ezentúl személyesen kell megtárgyalni a Szlovák Hegymászó Szövetséggel.

Nemzetközi Alpin Képzőkiállítás a Nemzeti Szalonban
1930. március 22 - április 22.

"A hegyek szeretete és a hegyek utáni vágy hozta létre ezt a kiállítást... Hogy rövid idő alatt létrejött, és így sok országból ennyi festőtől ilyen nagyszámu és magas színvonalu anyag gyűlt egybe, azt mutatja, hogy a kiállítás eszméje, gondolata időszerű volt... Az előttünk álló kiállítás az alpin tárgyú képeknek oly gazdag tárlata, amelyhez fogható eddig még sehol sem volt együtt. Ez kétségtelen jele annak a nagy befolyásnak, melyet az Alpok a jelenkor képzőművészetére gyakorol, és legjobban bizonyítja, milyen jelentőségteljes és kimagaslóan előkelő az a hely, amely a magashegyek világát a művészetek forrásai között megilleti... Nem kisebb mester, mint maga a nagy Dürer Albert volt az, aki először festett tisztán tájképet, melyen a tájat pusztán önmagáért ábrázolja tökéletes művészettel."

"A turistaság és alpinizmus abban különbözik minden egyéb sportágtól, hogy a pusztá testedzésen kívül mélyebb etikai tartalma van, és eszmévilága az emberi élet legkülönbözőbb vonatkozásaira is befolyást gyakorol. A turista, midőn vállára veti a hátizsákot, és kezébe veszi a vándorbotot, hogy bekalandozza távoli országok hegyvilágát, nemcsak azért kél utra, hogy egészségét helyreállítsa, testét erősítse, fizikai teljesítőképességét fokozza, hanem elsősorban azért, hogy lelkének szerezzen gyönyörűséget, hogy felkeresse, kimutassa és élvezze a nagy Természet rejtett kincseit és szépségét. Nincs még egy sportág, amely oly közel állna a művészethez, mint a turistaság! Aki a hegyeket járja, nem maradhat érzéketlen a nagy hegyek grandiózus szépségeivel szemben, és magával hozza ezt a szépséget a városok szürke falai közé, lelkébe raktározott emlékek gyanánt, vagy vászonra, papírra rögzítve, ha tehetséggel van megáldva."

A kiállítás katalógusa, melynek előszavából vettük a fenti részeket, 1295 festményt sorol fel, értékmegjelöléssel. A legolcsóbb kép 3,50 pengő, a legértékesebb 6.960. A kiállítás valószínű társadalmi eseménynek számított. A védnökök között 9 miniszter is szerepelt.

A 7 fős rendezőbizottságban két volt tagunk nevére bukkanunk:

Hensch Aladár és dr. Komarnicki Gyula.

Hasonló kiállítás volt Bécsben 1927-ben. De amíg az az alpin festészet fejlődését mutatta be, addig a budapesti a kortársak képzőművészeti alkotásaival jelentkezett.

A rendezőbizottságot a művészek nem várt tömeges jelentkezése nehéz helyzetbe hozta. Tulajdonképpen két részben kellett volna bemutatni az anyagot, hogy a falak zsufoltságát elkerüljék. Mivel ezt a megoldást alapos megfontolás után elvetették, nem maradt más hátra, mint a katalógusban elnézést kérni a művészekről és a látogatóktól a szokatlanul tömör elrendezésért.

100 ÉVE TÖRTÉNT

Néhány esemény a Földrajzi Közlemények 1880. évi kötetéből.

Hegymászás

Wympster, a Matterhorn első megmászója Dél-Amerikába vezetett hegymászó expedíciót. Fő célja a Csinnborasszó 6270 m-es csúcsának elérése volt. Egy teljes hetet töltött 4877 m-en, hogy akklimatizálódjon, majd 24 óra másszával érte el a csúcsot és tért vissza. Több nevezetes hegyet megmászott még, köztük a Cotopaxi vulkánt, melynek 5943 m-es csúcsán a levegő hidegsége ellenére a talaj oly forró volt, hogy kaucsuk sátra olvadozni kezdett.

Expedíciók

Az 1880-as évben az MFT választmányának két tagja tett nagyobb utat. Déchy Mór a Himalájában, Xántus János Borneóban járt. Érdekes a Szenegálba vezetett francia expedíció összetétele: 5 katonatiszt, 2 orvos, 125 egyéb ember; 326 szamar, 19 ló és 11 öszvér.

Érdekességek

- Az orosz cár rendeletet adott ki, hogy a "szibériai vasút a lehető leg-rövidebb idő alatt kiépíttessék"
- Türr István magyar tábornok a Francia Földrajzi Társaság ülésén bejelentette, hogy megkapta az engedélyt a korinthuszi földszoros átvágására.
- Kölnben, a Nemzetközi Jog Reformjának kongresszusán Barnard, a new-yorki Columbia egyetem igazgatója javaslatot tett az "egyenlő idő" bevezetésére /Ezt ma zónaidőnek nevezzük./
- Az év folyamán 1680 hajó süllyedt el, emiatt 4000-en veszítették életüket.
- Khiosz szigetén Görögországban földrengés volt, "5000 ember agyonnyomott, 1800 megsebesült. Ekkora szerencsétlenség méltán hozta rezgésbe a közös emberi család szívében az irgalom és könyörület gyenge húrjait".
- Végezetül egy példa arra, hogy a környezetvédelem gondja sem mai keletű: "a Niagara zuhatag bámulatos látványát napról napra mindinkább elrontja a yankee-k nyereszkesedési szelleme."

/Karlócai Miklós/

TAGJAINK MAGASHEGYI TÚRÁI

GILLMAN'S POINT /5720m/ a KILIMANDZSÁRÓN

NÉV SZERINTI ÖSSZESÍTÉS

Adler-Rácz József

Bobály István

Blumenau Ilona

Csanádi Sándor

Dura Lajos

Dezsényi Ágota

Dezsényi János

Dworák József

Egyed István

Erdélyi György

Gábrriel András

Halmos Péter

Horváth Magda

Juhász Árpád

Kádas Sándor

Karlócai Miklós

Kiszely György

id. Kalmár László

ifj. Kalmár László

Lakatos János

Máj Jakab

Neidenbach Ákos

Orbán Pál

Óvári Árpád

Péterváry Gábor

Pogácsás György

Péró Csaba

Perge Ferenc

Prinz Gyula

Puskás Elemér

Sára György

Sibalszky Zoltán

Szentpéteri Tibor

Szentgyörgyi József
feleségével

Székely András

Tálos Zoltán

Varga György

Vörös László

Zámbó László

Alpok

Cseh homokkő

Fogaras

Magas Tátra, Gyergyó, Csalhó, Fogaras, Alpok

Fogaras, Pirin

Magas Tátra, Szádelő, Kaukázus, Cseh homokkő

Magas Tátra, Cseh homokkő

Magas Tátra

Cseh homokkő

Dolomitok

Prejn, Alpok, Dolomitok

Magas Tátra, Pamír

Alpok

Kaukázus

Magas Tátra, Alacsony Tátra, Alpok, Pamír

Kilimandzsáró, Reunion és Mauritius szigetek

Magas Tátra, Alacsony Tátra, Alpok, Dolomitok,

Kaukázus

Cápátini

Cápátini, Cseh homokkő

Kaukázus

Magas Tátra, Szádelő, Elbai homokkő

Alpok

Elbai homokkő

Retyezát

Alpok

Magas Tátra, Szádelő, Alpok, Kaukázus, Pamír,

Cseh homokkő

Magas Tátra, Alacsony Tátra, Alpok, Pamír

Pamír

Magas Tátra, Alpok, Dolomitok

Magas Tátra, Retyezát

Magas Tátra, Alpok, Elbai homokkő

Alpok, Pireneusok

Magas Tátra

Alpok

Japán, Fudzsijama

Magas Tátra

Nagy Fáttra, Alpok

Magas Tátra, Pamír

Japán, Fudzsijama

K á r p á t o k

MAGAS TÁTRA /Vysoké Tatry/

Csanádi Sándor

és az "Alpesi Rózsa" 10 hegymászója

- IX. 29. Zakopanéból busszal a Mickiewicz-vízesésig /1320 m/
-Siklawa vízesés - Lengyel Öttavi Ház

- IX. 30. Lengyel Öttavi Ház-Sima hágó /1994 m/-Walentkowa /2156 m/
-Walentkowa hágó /2100 m/-Lengyel Öttavi ház
/Komarnicki '78 324 A, 325 A, 325 B II⁺/
- X. 1. Lengyel Öttavi Ház-Pusztta völgyecske-Zerge hegy DNY fal
/2291 m/-Lengyel Öttavi Ház
/Komarnicki '78 349 B 3 III/ Hóesésben!
- X. 2. Lengyel Öttavi Ház-Sima hágó /1994 m/-Sima hegy /2065 m/
-Fekete hágó /1968 m/-Liptói határhegy /2174 m/-Miedziane
hágó /2140 m/-Miedziane /2238 m/- Opalone csúcsok /2124 m/-
-Lengyel Öttavi Ház
/Komarnicki '78 324 A, 321 B, 321 A I-II. 315 D, 315 C,
317 A./
- X. 3. Lengyel Öttavi Ház-Miedziane hágó /2140 m/-Halastó /Morskie
Oko/ /1393 m/-Swistowa /1763 m/-Lengyel Öttavi Ház
- X. 4. Lengyel Öttavi Ház-Zawrat hágó /2183 m/-
Swinica /2301 m/-és vissza
/Komarnicki '78 340 A és 327 E/
Az október 2 -án leesett hó még 4 -én is változatlanul
laza volt!

Dezsényi János

Halmos Péter vezetésével

- V. 4. Poprád-tavi Hegyi Szálló-Omladék völgy-Zergeőrtorony
/2235 m/ és vissza. Méteres hóban.
/Komarnicki '78, 192.B./
A Poprádi és Jeges tó gyalog keresztezhető volt.

Halmos Péter

- II. 24. Poprádi tó-Vörös kuloár-Sátán kuloár-Poprádi tó.
/Nehézség IV., I, II. egyedül mászás/
- III. 9. Poprádi tó-Pokol kuloár-Pokol tornyok-Sátán-Első Bástya-
Széles nyereg-Poprádi ház.
/Nehézség V, III, II, I, egyedülmászás/
- III. 22. Tatranská Poljanka-Sziléziai ház-Lengyel nyereg-Kisvi-
szoka, ua. az úton vissza. /túristaút/
- IV. 20. Tatranská Poljanka-Sziléziai ház-Karcsmar folyosó, ua. az
úton vissza. /Nehézség II-III., túratárssal/
- V. 18. Csorbató-Poprádi tó-Tátracsúcs koronája-vissza a Csorba-
tóra. /Nehézség II-III., túratárssal./
- V. 20. "Tatranská Poljanka-Sziléziai ház-Virágoskert torony-
Gerlachfalvi katlan-Sziléziai ház-Tatranská Poljanka.
/Nehézség III. Puskás pillértől balra végig firn és jég,
kalauzban nem jelzett. Egyedülmászás/
- VI. 22. Tarajka-Középorom-Tarajka /Nehézség II-III. egyedülmászás/

- VI. 29. Tatranská Poljanka-Sziléziai ház-Lengyel nyereg-Rovátka-Kisviszoka-Lengyel nyereg-Sziléziai ház.
/Nehézség III-IV. 2 túratárssal./
- IX. 18. Sziléziai ház-Katlan torony-Gerlachfalvi próbán vissza
/Nehézség V-IV. túratárs Halmos Erzsébet/
- IX. 19. Poprádi tó-Ökörhátatorony Stanislawsky út-Poprádi tó
/Nehézség V., túratárs Engi Lajos Kolozsvár Egyetemi Club/
- IX. 20. Ökörhátatorony Stáflóvá út /Nehézség V. túratárs Engi Lajos/
- IX. 21. Tatranská Poljanka-Sziléziai ház-Virágoskert torony
Puskás pillér-D.-i gerincen vissza, /Nehézség IV., I-II.,
túratárs Engi Lajos/

Dr. Kádas Sándor

Péró Csaba

- VI. 7. Tátra-Barlangligetről a Bélai Tátra gerincén végighaladva
a Bolond Gerő-ről le a Kopa hágóhoz, s innen kb. félóra
gyaloglással lefelé a Hátsó Rézagnák völgyében. Sátorazás
a patak partján.
- VI. 8. A hátsó Rézagnák völgyében a Podmurán-i rétig, majd fel-
felé a Jávorpatak völgyében a Kisnyereg hágóba /2380 m/,
kicsit tovább a túloldalon a tókatlanba. Sátorazás havon,
kb. 2250 m-en.
- VI. 9. Fel a Jégvölgyi csúcs melletti Jégvölgyi csorbába, innen
a felhősödés és a vastag hó-jég réteg okozta veszélyek
miatt visszafordulás /a Jégvölgyi csúcsot szerettük volna
a csorbából megmászni/, leereszkedés az Öttő-Katlanba,
majd Tarajkára.

Kiszely György
túratárssal

- VI. hó Kis-Molnár torony nyugati fal Kowalevszki-Palucha, VI.-ne-
hézség, 5 óra. Puskás VI./57-es út.

Dr. Puskás Elemér

Dr. Prinz Gyula

5 túratárssal

- IX. 3. Zöldtavi ház-Karótavi hágó-Fehértavi csúcs /2230 m/-Karó-
tavi hágó /mormota és zerge fotó/-Karbunkulustorony nye-
reg-Zöldtavi ház
Az előző napok esőzése miatt fent hó és jég.
- IX. 4. Zöldtavi ház-Nagymorgás nyereg-Kőpataki tó-Hunfalvy csor-
ba-Késmárki csúcs /2558 m/-Nagymorgás nyereg-Zöldtavi ház.

Pogácsás György

Dezsényi Ágota

Máj Jakab

Péró Csaba

Vámos Inez

+ 2 fő

- VIII. 20. Tölcsértő fölött bivak.

- VIII. 21. Késmárki csúcs /2556 m/ déli fal a Birkenmajer úton IV 5 ó /Krutil 1936. sz. út/ /Pogácsás-Dezsényi-Máj/ Lomnici csúcs /2634 m/ /Péró-Vámos/
- VIII. 23. Beszállás a Késmárky déli fal Krutil 1933 IV. útjába. Az út meredek, simára csiszolt táblán és a Birkenmayer utat magában foglaló tömb szögletében vezet. Itt erős a köhullás veszélye /a rámpán csehszlovák hegymászók/. A kövek haljósan süvitenek a ködben, néhány körülöttünk csapódik a sziklához. Gyorsan visszaereszkedünk a fal lábához. Erősen esik a hó, lemegyünk Lomnicra. /Pogácsás-Dezsényi/

Sára György

+ 5 fő

- V. 2. Felmenet a Menguszfalvi-, majd az Omladék völgybe a Sárkányfal alá. Sátrazás. /Teljesen téli körülmények, sok friss hó./
- V. 3. Sára-Torres és Ladonyi-Foris kötélpárosokban a Sárkánytavi torony megmászása /Puskás V./39-es útja, nehézség II-III., kalauzidő: 1/2 óra fel és 1 óra a lejövet a Sárkánytavi nyeregbe./ Vissza a bivaksátrakhhoz.
- V. 4. Sára-Torres és Ladonyi-Foris kötélpárosokban próbálkozása Sárkányfal klasszikus útjával. Visszafordulás az eljegesedett kémény első kötélcsoportjából. Fel a Sárkánycsorbába a Puskás V/88-as úton. /II-III-as nehézség 1 óra/ Onnan a Dubke torony kísérlete, de a hóvihár miatt vissza kellett fordulni. Le a táborhelyhez. Erős havazás.
- V. 5-6. További havazás, lavinaveszély, levonulás.

Dr. Szentpétery Tibor

Dr. Dworák József

- VIII. 24. Tátralomnic-Start-Kis Morgás-Kőpataki tó /1750 m/-Tátralomnic.
- VIII. 25. Tarajka-Magistrala-Weiss út-Miksa kilátó-Nagyszalóki csúcs /2452 m/-Ótátrafüred.
- VIII. 26. Tarajka-Kistarpataki völgy-Vöröstorony hágó /2352 m/-Nagytarpataki völgy-Ótátrafüred /Szentpétery külön túrája/. Tarajka-Nagyszalóki oldal-Miksa kilátó-Tarajka-Ótátrafüred /Dworák külön túrája/.
- VIII. 27. Poprádi tó megálló-Poprádi tó-Békás tavak-Tengerszemcsúcs /2503 m/- és vissza Csorba tóig. /Szentpétery külön túrája/
- VIII. 28. Kőpataki tó-Nagy Morgás-Zöld tó-Fehértavi csúcs /2230 m/-Zöld tó-Biela Voda
- VIII. 29. Tarajka-Nagytarpataki völgy-Rovátka-Lengyel nyereg-Kis Viszoka /2490 m/-Lengyel nyereg-Sziléziai ház-Ótátrafüred
- VIII. 30. Csorba tó-Jamszko tó-Kriván /2496 m/-Jamszko tó-Csorba tó
- IX. 3. Szolizsko /Drótkötélpálya állomás/-Furkota völgy-Wahlenberg tavak-Furkota hágó-Lorenz hágó-Furkota csúcs /2405 m/-Lorenz hágó-Mlinica völgy-Csorba tó.

- IX. 4. Csorba tó-Jamszko tó-Kriván /2494 m/-Prehyba-Három forrás.
 IX. 5. Csorba tó-Menguszfalvi völgy-Poprádi tó-Hincói tavak-Felső Koprova hágó-Koprova csúcs /2370 m/-Felső Koprova hágó-Hlinszka völgy-Koprova völgy-Három forrás.

Összegezés:

	km	+m	-m
Dworák	132	9250	11600
Szentpétery	165	11300	13500

Vörös László

- II. 24-25. Szalóki csúcs Veverkov vízesés mászása. VI.A2 8 ó.
 Lázár István m.v.

- VIII. 21-22. Wéber csúcs szuperdirekt /Pochyli út/ V⁺A2 10 óra
 Bodnár László m.v.

- IX. 20-21. Középorom direkt /Kysilka út/ V⁺A2 10 óra
 Bodnár László m.v.

Tálos Zoltán

Tálos Zoltánné, Tálos Éva /14/

Tálos Györgyi /13/

Tálos Katalin /10/

- VIII. 19. Csorbató /szgk./-Poprádi tó-Szimbolikus temető-Nagy Hincó tó és vissza Csorbatóhoz.

- VIII. 22. Csorbató /szgk./-Furkóta völgy-Lorencz hágó-Furkóta csúcs /2405 m. Az ifjúság első 2000-es csúcsa, erős szélben, hózáporokkal/-Mlynica völgy-Csorbató.

ALACSONY TÁTRA

/Nizké Tatry/

Dr. Kádas Sándor

Péró Csaba

- V. 11. A Chopok déli lejtőjén a Kosodrevina állomástól síszőrmével fel a Chopok csúcsára /2024 m/. Itt sátrazás /gyönyörű naplemente./
 V.12. Sítúra /síszőrmével/ a Ny-ra levő Deresre, majd K felé a gerincen a Chopokon át a Gyömbérre /2043 m/, s innen lesiklás a Gyömbér menedékház érintésével a Trangoska patak völgyében a Trangoska menedékházig.

Kiszely György

+ 2 fő

- III. hó Kötélvasúttal fel a Chopok csúcsára /2024 m/. Tovább sível SNP menedékház-Certovica.

NAGY FÁTRA
/Veľká Fatra/

Dr. Varga György
Dr. Varga Györgyné
Zalai Ágnes
Fekete Antal
és 6 vendég

IX. 6-7.

Turócszentmárton /Martin/ autóbusz: Necpal /Necpaly/-
Necpáli völgy /Necpalská dolina/-Borisov mh. /Chata nad
Borisovom/
Ploszka /Ploska/ /1533 m/-Szuhi /Suchy/ /1551 m/-Osztre-
dok /Ostredok/ /1591 m/-Krizsna /Krizna/ /1574 m/-Turec-
ka.

SZÁDELŐI VÖLGY
/Zádiel/

Pogácsás György
Dezsényi Ágota
Máj Jakab

VIII. 24.

Sátrazás után beszállás az "Ördögsín" Čertova ihla fal-
ba. /V'A₁-A₂/
Az első kötélhossz kellemetlenül törik. A második nagyon
szép, nem túl nehéz klasszikus és kitett szakaszok válto-
gatják egymást. A második standon gyülekezés. Veszteség
3 szög, 5 kötélgyűrű, ami a sietség során a falban maradt.

GYERGYÓI HAVASOK
/Muntii Hasmasului/

Csanádi Sándor és az
"Alpesi Rózsa" 16 hegymászója

VII. 16.

Békás-szoros, Gyopár villa melletti tábor-Kis Békás
/Cheile Bicăjelului/ patak szurdoka a felső kanyonig,
majd vissza a patak jobb, ill. baloldalán a Békás szo-
rosba. Kedvező volt a vízállás, úszni csak egy helyen
kellett.

VII. 17.

Oltárkő, Petrin-út
/Cristea: 26B 4 B; az UIAA szerint V. AO/

CSALHÓ
/Ceahăul/

Csanádi Sándor és az

"Alpesi Rózsa" 16 hegymászója

VII. 13.

Csalhói túristatelep-November 7 túristaház-Panaghia-
Dochia túristaház /1807 m/

VII. 14.

Dochia ház-Duruitoarea vízesés /1210 m/- Toaca csúcs
/1904 m/-Detunatele /1635 m/- Dochia ház.

- VII. 15. Dochia ház-Ocolaşul Mic /1712 m/-
Poiana Văratec-Neagra
/Lemenetben 58 éves túratársunk bokatorést szenvedett;
az első település, Neagra 16 km távolságra volt.../
Fantasztikus konglomerát sziklatörmökkel tűzdelt a ro-
mánok "nemzeti hegye". A sziklamászás rendkívül nehéz a
kőzet törékenysége miatt.

FOGARASI HAVASOK
/Muntii Fogarasului/

Blumenau Ilona
és 6 fő

- VIII. 25. Vonattal Nagyszebenbe
VIII. 26. Busszal Hotel Bîlea Cascadi /1234 m/. Felvonóval Bîlea
tavi mh.-hoz. /2034 m/-Lapos hegy /2234 m/-Nagy vízesés-
Hotel Bîlea Cascadi /1234 m/-vissza felvonóval a Bîlea
tavi mh.-hoz.
VIII. 27. Bîlea tavi mh.-Laica /2397 m/-Kalcun tó /2174 m/-Ördög-
szakadékban /Strunga Dracului/ felmenet a Negoi csúcsra
/2535 m/ és vissza a Bîlea tavi mh.-hoz
VIII. 28. Bîlea tavi mh.-Gemse nyereg /2315 m/ Zegre tó-Nagy Ár-
pás /2274 m/-Podragu mh. /2136 m/
VIII. 29. Podragu mh.-Podragu tó-Tunul mh. /1520 m/ és vissza
Podragu mh.
VIII. 30. Podragu mh. /2136 m/ Nagy Viszt /2527 m/-
Moldoveanu /2544 m/- Galacescu Mare /2474 m/
Nagy Ablak /2188 m/- Szombatfalvi mh. /1401 m/
VIII. 31. Szombatfalvi mh.-Brincoveanu kolostor /692 m/
IX. 1. Autóbusszal Fogaras-ba, majd vonattal Brassón keresztül
Budapestre.
A Negoi és Moldoveanu csúcsokon csodás panoráma, ami az
utóbbin ritkaság.

Csanádi Sándor és az

"Alpesi Rózsa" 10 hegymászója

- III. 31. Szombatfalva /Sîmbăta/ túristatelep /640 m/ busszal, majd
fel az első favágóházig /740 m/
IV. 1. Favágóház-Szombatfalvi /Cabana Sîmbăta/ túristaház
/1400 m/ Téli oktatás a ház környékén.
IV. 2. Szombatfalvi túristaház-Nagy Ablak Katlan /Căldera la
Fereastră Mare/ /2100 m/-Táborépítés-Szombatfalvi túris-
taház.
IV. 3. Nagy Ablak tábor-Cheia Bindel /2383 m/-Magas havas
/Vîrful lui Mogos/ /2395 m/-Urlea /2473 m/, majd ugyan-
ezen útvonalon vissza a táborba.
IV. 4-5. Nagy Ablak tábor-Nagy Ablak /2188 m/-Budru /2265 m/- Kis
Ablak /Fereastră Mică/ /2196 m/-Kis Galasescu /Gălăşescu
Mic/ /2410 m/-Răcorele nyereg /Fereastră Răcorelelor/
/2297 m/-Nagy Galasescu K-NY csúcs /Gălăşescu Mare de
Est-Vest /2471 m/-Galbîn /Galbenele/ /2456 m/-Hirtop
/Hirtopul Ursului/ K-csúcs /2461 m/-Hirtopul Ursului
Ny-i csúcs /2458 m/-Viszt csorba /Portița Vistei /2310 m/-

Háromszög tó /Jezerul Triunghiular Moldoveanilui/
/2110 m/-Bivak után ugyanezen útvonalon vissza a Nagy
Ablak táborba.
/IV. 4.-én fönbtörés után 40-60 cm friss hó hullott 24
óra alatt. A Nagy Ablakban óriási lavina, sérülés nem tör-
tént./

- IV. 6. Nagy Ablak tábor-Szombatfalvi túristaház
IV. 7. Szombatfalvi túristaház-Szombatfalva, túristatelep
/A túra expedíciójellegű, oktató célzatú volt. Az időjá-
rás - hóesés, lavinák és a hegy - a résztvevőket és a
felszerelést egyaránt próbára tette./

Dura Lajos
és 6 fő

- III. 8. Porumbacu de Jos /500 m/-Cabana Negoi /1540 m/
III. 9-14. Hó és jégtechnikai túrák a Negoi ház körzetében a Serbota
völgyben.
Az előző hetekben lehullott nagymennyiségű friss hó miatt
csúcs túrákra nem kerülhetett sor, így csak hó és jéggya-
korlatokat végeztünk.

CĂPĂȚINI HEGYSÉG

/a Szebeni havasoktól délre/

id. és ifj. Kalmár László
és 3 vendég

- VII. 19. Vasút: Rîmnicu Vîlcea, tovább autóbusz Baile Olanesti.
Valea Olanesti-I.F.Minzu-Prislop nyereg /Saua Prislopel/-
Stoșcoara gerinc-Canton Cheia.
VII. 20. Canton-Hădărau-la Lac-Cheia szurdok /II-III nehezségű
vizes mászások/-Canton.
VII. 21. Canton-Stîna Comarnice-Poiana Frumosa-Cumtatura Buliei.
VII. 22. Cumtatura Buliei-Buila csúcs /1849 m/-Stevisoara /1847 m/
-Vioreana /1866 m/-Vinturarița I. /1885 m/ és vissza.
VII. 23. Cumtatura Buliei-Patrunga-Pahomei-Cheia falu autóbusz:
Baile Olanesti.

REȚEZĂȚ

Óvári Árpád

- VIII. 24. Poiana Cîmîc-Cabana Pietrele-Gales tó-vf. Mare /2455 m/
-Cîmîc.
VIII. 26. Cîmpusel-Scorota völgy-Cîmpusel /Fotótúra, viszonylag
már kis magasságban is sok gyopár/
VIII. 28. Poiana Cîmîc-Cabana Pietrele-~~Retez~~ezăt nyereg /Saua
Retezatului/ /2251 m/-Bucura csúcs /2439 m/-Encián
/Gențiana/- cab. Pietrele-Poiana Cîmîc.

Dr. Puskás Elemér

- VII. 20. Cabana Pietrele-Gales tó és vissza.
VII. 21. Cabana Pietrele-Bucura nyereg és vissza.

ÉRDEKESSÉGEK

Ritkán felkeresett, 1500 m-t el nem érő hegységek és tájak.

Kárpátokban:

Dr. Varga György
Dr. Varga Györgyné
Zalai Ágnes
Fekete Antal
és 4-6 vendég

- VI. 12. Vihorlát /Szinnai kő/ /Ing és Laborc között/
- VI. 14. Klenoci Vepor /Alacsony Tátrától D-re/
- VI. 14. Fabova Hola /Alacsony Tátrától DK-re/
- X. 4. Madaras /Ptačnik/ /1346 m/ /A Nyitra bal partján
Bajmóctól délre/

Kárpátokon kívül:

ifj. Kalmár László
ifj. Kalmár Lászlóné
Kalmár Endre

- VIII. 10-20. Šumava /Határhegy az NSZK - csehszlovák - osztrák
határon./

B a l k á n f é l s z i g e t

PIRIN

Dura Lajos
és 8 fő

- VIII. 5. Banszkó /936 m/-Demjanica ház /1895 m/
- VIII. 6. Demjanica /1895 m/-Dzsengal porta /2480 m/-Dzsengal
/2730 m/-Demjanica /1895 m/
- VIII. 7. /Demjanica /1895 m/-Vaszilaski tó /2100 m/-Todorin csúcs
/2746 m/-Vaszilaki tábor-Demjanica /1895 m/
- VIII. 8. Demjanica /1895 m/-Gazej /2761 m/-Sztrazsite: /2822,
2814, 2810, 2805, 2790, 2800 m csúcsok/-Demjanica /1895 m/
- VIII. 9. Demjanica /1895 m/-Todorin porta /2580 m/-Banderica pa-
tak /2200 m/-Hvojnatí csúcs /2635 m/-Kabata nyereg
/2560 m/-Vihren /2914 m/- és az előző úton vissza a
Demjanica táborba /1895 m/
- VIII. 10. Demjanica /1895 m/-Csajrszki porta /2460 m/-Mozgoviski
csukar /2605 m/-Csajra cirkusz /2450 m/
- VIII. 11. Csajra cirkusz /2450 m/-Mozgoviska porta /2530 m/-Tevno
tó /2512/-Belemeto cirkusz /2200 m/-Kamenica /2822 m/-
Szmirnenszki csúcs /2678 m/-Tevno tó-Csajra cirkusz
/2450 m/
- VIII. 12. Csajra cirkusz /2450 m/-Tevno tó /2512 m/-Kralevdvorszki
preval /2580 m/-Treta patak /2000 m/

- VIII. 13. Treta patak /2000 m/-Demircsal /2650 m/-Pirin ház /1640 m/-Demirhan /1850 m/-Ravna buka /1000 m/
VIII. 14. Ravna buka /1000 m/-Rozsen /300 m/-Melnik /200 m/
összesen a 10 nap alatt: 9700 méter szint és 158 km.
A hegység területe teljes egészében nemzeti park, így sátorozni csak a kijelölt helyeken lehetséges. Az ellenőrzés olyan szigorú, mint a Magas Tátrában.

PREJN
/Hercegovina/

Dr. Gábor András

- VII. 25. Konjic /280 m/-Jezerce menedékház /1650 m/.
VII. 26. Jezerce menedékház-Otiš /2088 m/-Jezerce menedékház.
Bosznia-Hercegovina menedékházaiiban külföldieknek a szállásért dupla árat kell fizetni.

N y u g a t i A l p o k

MONTBLANC CSOPORT

Péteváry Gábor
és 2 fő

- VIII. 6. Montenvers-Glacier de Nantillons-Aiguille des Grands Chamois DNY fal és ÉNY gerinc /III-IV/
/Königer: Montblanc-Gruppe 242 út/-Gr. Chamois csúcs /3445 m/ és vissza-lemenetben a falban bivak.
VIII. 7. A bivakból le a Nantillons-gleccserre-Aig. de Blaitiere Spencer-Couloir /50-55°/ és DK gerinc /II/-Blaitiere É csúcs /3507 m/ és vissza Montenversbe.
/Königer 246 a út/
VIII. 10-12. Montenvers-Lognon felvonóállomáshoz /1900 m/ gyalog, ott bivak-másnap Gl. d'Argentiere és Rognons-Aig. Verte ÉK fal /Couloir Couturier, 50-55° jég és kb. 950 m szintkülönbség/-bivak kb. 4050 méteren a csúcs alatt-Aig. Verte csúcs /4121 m/-lemeret a Whympet-Couliron /48-54°, 600 m szint/-Gl. d. Talefre és Leschaux-Mer de Glace-Montenvers /Königer 285 és 283 út/
VIII. 22-23. Montenvers-Plan de l'Aig. felvonóállomásig gyalog-felvonóval Aig. du Midi /3842 m/ bivak az állomáson-másnap le a Col du Midi-re /3532 m/-Montblanc du Tacul NY váll-csúcs /4248 m/-Col Maudit /4032 m/-Mont Maudit É jégoldal-csúcs /4465 m/-Col de la Brenva /4303 m/-Montblanc É jégoldal-csúcs /4807 m/-vissza ugyanúgy, de a M. Maudit és a Tacul csúcsa alatt szintben harántozva-bivak az Aig. du Midi állomáson
/Königer 103 és 99 út 45-48°-os jégtúra/
VIII. 24-25. Le az Aig du Midi D fal tövébe-DK fal /Rebuffat út+ Demaison-metsződés V/Al/-bivak az állomáson-felvonóval le a Plan de l'Aig. állomásra-Montenvers gyalog /Königer 266 út/.

- VIII. 26. Montenvers-Mer de Glace /1900 m/-Gl. de Trélauporte-Aig. du Grépon K falba beszállás- 2800 méterről időromlás miatt vissza a d'Envers des Aig. házhoz-Montenvers.

BERNER OBERLAND

Adler-Rácz József

- VII. 27. Bemelegítő túra egyedül.
Gstaad község /1050 m/-Hornfluh /1949 m/ és vissza.
VII. 29. Gstaad-ból postautón Reusch-be. Onnan légi kötélvasúton a Tete aux Chamois-rá /2525 m/. Gyalog a Cabane des Diablerets-hez /2486 m/. Egyedül.
VII. 30. Cabane des Diablerets-Tsanfleuron gleccser-Diablerets-gleccser-Les Diablerets csúcsa /3209 m/-Cabane des Diablerets-Gstaad. /Egy francia-svájci túratárssal. /SAC, BERNER ALPEN, BAND I/
VIII. 3. Postautón a Lauenensee-hez /1380 m/. A tótól gyalog-különös útrészlet: a Gelten-patak vízzuhatagának völgy-katlanából felmászás tömeléklejtőn, majd sziklabástya oldalában a vízzuhatag kiindulása fölé-Geltenhütte /2008 m/
VIII. 4. Geltenhütte-Rottal-Gelten-gleccser-Geltenhorn /3071 m/-Geltenhütte-Gstaad. /Egy német-svájci túratárssal. /SAC, BERNER ALPEN, BAND I/

Dr. Varga György
feleségével

- VIII. 5. Kühboden /2221 m/-Märjensee-Eggishorn /2927 m/-Kühboden-Fiesch /1050 m/
VIII. 12. Wengen-Kleine Scheidegg /2061 m/-Rotstöckli-Honegg-Männlichen /2343 m/-Alp Bustiglen /1875 m/-Alpiglen /1615 m/-Grindelwald /1034 m/

WALLIS

Kiszely György

- VII. hó Gyalogtúra: Zermatt-Furgg-Trockener Steg-Gandegg menedékház /3020 m/-Theodolus gleccser-Plateau Rose és vissza Zermatt.

Dr. Varga György
feleségével

- VIII. 6. Zermatt-Winkelmatten-Riffelalp /2222 m/-Riffelberg /2582 m/-Gornergrat /3130 m/-Riffelsee-Findelnbachtal-Zermatt /1620 m/

RÄTI ALPOK

Dr. Varga György
feleségével

- VII. 29. Davos Platz /1543 m/ szálláshelyről Rütliwald-Schatzalp /1864 m/-Podestatenapl-Lochalp-Grueniberg /2200 m/-Gruenialp-Davos Platz szálláshely.

BERNINA

Dr. Varga György
feleségével

- VII. 31. Morteratsch vm-Morteratsch gleccser /Vadret da
Monteratsch/-Chünetta-Bovalhütte SAC /2495 m/-Chünetta-
Chapütschöl-Bernina Suot v.m. /2049 m/.

ENGADIN

Dr. Varga György
feleségével

- VIII. 2. Silvaplana /1816 m/ szálláshelyről fel az Orchas /2050 m/
csomópontig, innen a "Via Engadina" turistauton Fratta-
Plaz-Segl/Sils-Silvaplana szálláshelyig.

ALLGAUI ALPOK

Dr. Prinz Gyula
és 1 fő

- IX. 13. München-Oberstdorf-Einödsbach gk.-val. Innen gyalog
Einödsbach-Stillach patak völgyén-Schwarze Hütte erdészeti
úton-tovább ösvényen a Mindelheimer Hütte-ig
/2056 m/.
- IX. 14. Mindelheimer Hütte-Schrofenpass-Mutzentobel-Rappensee
Hütte-Grosser Steinscharte /2263 m/ és vissza 1 óra.
- IX. 15. Rappensee Hütte-Rappensee Spitze /2432 m/ 2 óra és vissza.
Ragyogó kilátás. Rappensee Hütte-ből leereszkedés
Einödsbach-ig, onnan gépkocsival Stuttgartba.

K e l e t i A l p o k

WETTERSTEIN GEBIRGE

Dr. Sibalszky Zoltán

- VII. 29. Grainauig gk., onnan: Hammersbach-Höllentalklamm-
Höllentalanger /1550 m/-Knappenhäuser /1650 m/-
Waxenstein oldala-Neuneralm-Grainau.
- VII. 31. Eibsee Hotelig gk., onnan: az Eibsee megkerülése-
Riffelwald /1200 m/-Höhenweg-Neuneralm-Grainau.

LECHTALL ALPOK

Szentgyörgyi József
feleségével és 1 fő

- VIII. 17. St. Anton /1300 m/-Verwall út a Stiegeneck Kapelleig,
ill. Wildfütterung-ig /1550 m/
Vissza a Rosannaschluchton.
- VIII. 18. St. Anton /1300 m/-St. Jakob-Rodelalm /1900 m/ és vissza.

PITZTALI ALPOK

Szentgyörgyi József
feleségével és 1 fő

- VIII. 11. St. Leonhard-Piösmesből Mandarfenig gk.-val, innen ülőfelvonóval a Riffelsee állomásig. Muttenkopfra /2346 m/, vissza a tóhoz, és a Riffelsee Hütte /2293 m/ érintésével a kilátó pontig /2340 m/. Vissza ugyanígy.
- VIII. 13. St. Leonhardból a Mittelbergig /1734 m/. Innen a gleucs-cser aláig /2000 m/ és vissza.
- VIII. 14. St. Leonhardból /1371 m/ a szerpentinén az Arzler-Hüttéig /1875 m/ és vissza.

KAISERGEIRGE

Dr. Horváth Magda

- VIII. 19-21. Kufstein felől felmenet a Kaisertalon át a Vorderkaiserfeldenhüttéhez, innét Naunspitze /1635 m/-Stripsenjoch /1580 m/, majd a Steinerne Rinne biztosított mászóútján az Ellmauer Tor-ig. Innét a Hinterer Goinger Haltra /2195 m/, vissza az Ellmauer Tor-Jubileumsteig biztosított mászóúton a Grüttenhüttéig, lemenet Scheffau-ba. Egyedül.

BERCHTESGADENI ALPOK

Dr. Horváth Magda

- IX. 9. Kehlstein /1834 m/-Mannlgrat biztosított mászóút-Hoher Göll /2522 m/-Kleiner Göll /2387 m/-Hohes Brett /2339 m/ - teljes gerincvándorlás igen rossz időjárási körülmények között. Német mászótárrsal.

DACHSTEIN

Dr. Horváth Magda

- VIII. 11. Dachstein /3004 m/
Ramsau felől felvonóval a Hunnerkogel-ra, innét a gleucs-cseren a csúcs alá, biztosított mászóúton a csúcsra és vissza. Vezetővel.
- VIII. 14. Donnergogel /2005 m/
A Gosausee-től felvonóval a Gosaukamm alá. Innét a csúcsra egyedül.

ÖTZTALI ALPOK

Dr. Horváth Magda

- IX. 3-4. Felmenet Ventből a Martin Busch Hüttébe /2501 m/, innét Marzellkamm /3110 m/, másnap Kreuzspitze /3457 m/. Egyedül.

Szentgyörgyi József
feleségével és 1 fő

- VII. 31. Sölden-Windach völgye, 22-es út /1900 m-ig/ és vissza.
VIII. 1. Söldenből ülőfelvonóval Hochsöldenbe /2090 m/, majd to-
vábbi felvonóval a Hüttenbichelre /2400 m/. A 32-es úton
a Rettenbach-Fernerig /2500 m/. Vissza ugyanígy.
VIII. 2. Sölden-a 17-es úton a Geislacher-Alm feletti nyeregig
/1975 m/. Vissza a Goldegg-menedékház érintésével
/1982 m/ Söldenbe.
VIII. 3. Sölden-Haimbach-út nélkül a Magpuit /1550 m/, vissza a
13-as úton, a tó érintésével Söldenbe.
VIII. 4. Sölden-Windau-Brennebenwald-Mosersteg a Windach felett
/2000 m/. Vissza ugyanezen az úton.
VIII. 5. Söldenből gk.-val a Rettenbach-talon végig a gleccser
/2500 m/ aljáig. Innen a Pitztaler Polles-ig /2800 m/ és
vissza.
VIII. 6. Sölden-Kaisers-Atterbach. A 7-es és 9-es úton, kb. az
1500-1700-as szintvonalon. Ugyanígy vissza.
VIII. 7. Ülőfelvonóval Hochsöldenig /2090 m/. A 12-es úton a Falk-
ner-Hütteig /2136 m/ és vissza.

STUBAI, ALPOK

Dr. Horváth Magda

- IX. 6-7. Felvonóval a Dresdener Hüttéig /2302 m/. Innét vezetővel
Zuckerhüttl /3505 m/.

MAGAS TAUERN

Dr. Gábrriel András

és 3 fő

- VIII. 16. Heiligenblut /1288 m/-Salmhütte /2638 m/.
VIII. 17. Salmhütte-Adlersruhe /3454 m/ /kőd/-Salmhütte.
VIII. 18. Salmhütte-Heiligenblut-autóbusz és felvonó-Mallnitz,
Ankogelbahn /2630 m/-Hannoverhaus /2722 m/.
VIII. 19. Hannoverhaus-Ankogel /3251 m/-Hannoverhaus-Mallnitz
vasútállomás.

Dr. Horváth Magda

- IX. 16-17. Felmenet Innergsschlöss-ből a Neue Prager Hüttébe
/2796 m/, innét Grossvenediger /3674 m/, német kötél-
társakkal.

Neidenbach Ákos

és egy külföldi

- Jégfalak a Glockner gleccseren.
VII. 24. Klockerin 80°-os dőlés, 120 m.
VII. 27. Wielinger 70°-os dőlés, 180 m.
VIII. 2. Griesskogel 80°-os dőlés, 100 m.
VIII. 12. Bärenkopf 50°-os dőlés, 250 m.
Jégfal a Karlinger gleccseren
VIII. 5. Tauernwart 80°-os dőlés 200 m

- VIII. 29. Riffel Tor
Schwarzerköpfl

KAMNIKI ALPOK

Dr. Gábrriel András

- VII. 27. Logar völgy autóbusz végállomás /761 m/-Frischauf menedékház /1378 m/.
VII. 28. Frischauf menedékház-Turska gora /2251 m/-Cojzov menedékház /1793 m/.
VII. 29. Cojzov menedékház-Kalska gora /2224 m/-Kokra autóbusz-megálló /595 m/.
Szlovénia menedékházaiban szervezett magyar turisták
10 % kedvezményt kaptak.

JÜLI ALPOK

Csanádi Sándor

és az "Alpesi Rózsa" 8 hegymászója

- VIII. 7. Kranjska Gorából busszal a Mihov dőmög /1180 m/-Krnica ház /1218 m/-Táborozás.
VIII. 9. Krnica ház-Lipnica /2418 m/-Spik /2472 m/ és vissza ua. úton. Nehézség: I-II.
VIII. 10-11. Krnica ház-Razor É fal a Központi úton /DAV Julische Alpen 243. út. Nehézség: III, Falmagasság: 800 m/, Rivak-kal-Razor /2601 m/-Pogačnikov ház /2052 m/
VIII. 12. Pogačnikov ház-Kriska stena /2301 m/-Krnica ház.
VIII. 13. Krnica ház-Kriska stena-Križ /2410 m/-Stenarska uratca /2295 m/-Stenar /2501 m/-Vrata /2180 m/-Pogačnikov ház /2052 m/
VIII. 14. Pogačnikov ház-Planja csorba /2349 m/-Zad. Prisojnik /2392 m/-Zvonik /2472 m/-Prisojnik /2547 m/-Vršič hágó /1611 m/ /DAV Julische Alpen 249. út. Nehézség: I-II.
Rönkszállító autóstoppal a Mihov dőmög-ig, majd Krnica ház, tábor.
VIII. 19. Aljažev ház /1015 m/-Triglav É fal a Szlovén úton /DAV Julische Alpen 110. út. Nehézség: III. Falmagasság: 800 m/ -Triglavski dom /2515 m/.
VIII. 20. Triglavski dom-Triglav /2863 m/-Aljažev ház
VIII. 21. Rateče /870 m/-Tamar ház /1108 m/
VIII. 22. Tamar ház-Jalovska skrbina /2110 m/-Jalovec /2643 m/-Tamar ház-Rateče

Dr. Gábrriel András

- VII. 29. Mojstrana autóbuszmegálló /641 m/-Aljaž menedékház /1015 m/
VII. 30. Aljaž menedékház-Luknja nyereg /1758 m/-Trenta /645 m/
VII. 31. Trenta-Isonzo forrás /876 m/-Vršič hágó /1611 m/-Kis Mojstrovka /2332 m/-Trenta.

Dr. Kádas Sándor
felelőségével
Péró Csaba
és 1 fő

- I. 3. Kranjska Gorából sítúra /sízszőrmével/ a Vršič hágón /kb. 1900 m/ levő Postarska Koča menedékházhoz, majd innen lesiklás. Egyedül.
- I. 4. Ljubelj /a Loibl-Passnál az osztrák határon/ székes felvonó középállomásáról sítúra /szőrmével/ a Zelenika menedékházhoz /"Zöldtő"/, majd lesiklás. Egyedül.
- I. 24. Bohinj Vogel felvonó középállomásáról sítúra a Vogel csúcs előcsúcsára /kb. 1900 m/, majd lesiklás. Egyedül.
- IV. 6. Bovec-ből gyalogtúra a Rombon csúcs platójáig /kb. 600 m-ről 1800 m-re./

Sára György
Pogácsás György
és a "Belvárosi Természetbarát
Klub" 11 hegymászója

III. 14-15-16.

- Kiutazás, szállás elfoglalása a Bohinji-tó melletti hotelben. Akklimatizációs és helyismereti túrák.
- III. 17. Felvonulás a Triglav irányába. A mély hóban lassan haladunk. Sátorozás kb. 1800 m magasságban az erdőhatár végén.
- III. 18. Továbbindulás. Dél előtt a társaság egy része lavinaszélyesnek ítéli meg az elkövetkezendő útszakaszt és visszafordul. Heten továbbküzdenek a mély hóban, és esztig kb. 2000 m-es magasságig jutnak. Táborverés. A Triglav elérését nem tartjuk megvalósíthatónak.
- III. 19. A Tosč csúcsának meghódításával próbálkozunk. A turistaúton is kötélbiztosítással közlekedhetünk csak. Ketten elérik a Tosč csúcsát, a többiek kb. 2150 m magasságig jutnak, onnan visszafordulnak.

D o l o m i t o k

Erdélyi György

- VII. 11. San Candido-autóstop-Sexten-Talschluss Hütte /1546 m/-Rif Zsigmondy-Comici /2235 m/
- VII. 12. Rif Zsigmondy-Cimapedici /3094 m/-norm. út /Josef Lercher társaságában/-Rif Zsigmondy
- VII. 13. Rif Zsigmondy-M. Popera /3045 m/ Josef Lercher és 5 holland társaságában-Rif Zsigmondy
- VII. 14. Rif Zsigmondy-Büllele Joch Hütte /2528 m/-Rif Locatelli /Dreizinnen Ht. / /2405 m/
- VII. 15. Rif Locatelli-M. Paterno /Paternkofel/ /2746 m/ láncos úton-Rif Locatelli.
- VII. 16. Rif Locatelli-Rif Lavaredo /2400 m/-Valle della Rienza-Lago di Landro /Dürrensee/-autóbusszal Cortina d'Ampezzo-autóstoppal Passo Falzarego-Rif Col Gallina /2050 m/
- VII. 17. Rif Col Gallina-autóstoppal Roses-Rif Dibona /2000 m/-Rif Cantore /Tofanahütte/ /2545 m/-Rif Dibona-Rif Col Gallina.

- VII. 18. Rif Col Gallina-Rif Nuvolao /2575 m/-M.Averau /2648 m/
norm. úton-Rif Nuvolao
- VII. 19. Rif Nuvolao-Cinque Torri /220 m/ /két könnyű mászás/-
autóstoppal Colfosco-Passo Gardena-Passo Sella-sátor-
verés.
- VII. 20. Sátor-Rif Demetz felé-kb. 3/4 útról /2700 m/ vissza-au-
tóbusz-autóstoppal Bolzano
Az eredeti tervet - 20 napos Dolomitvándorlás csúcsmá-
szásokkal, sátorban éjszakázva - szinte teljesen meghi-
úsította az esős időjárás. Egyetlen nap volt esőmentes
/VII. 12./. A túrát abbahagytam a meteorológiai előrejel-
zés ismeretében.

Dr. Gábrriel András

- VIII. 13. Passo di Garbena autóbúszmegálló /2121 m/-Piz Boe
/3151 m/-Passo di Gardena.
- VIII. 15. Cortina d'Ampezzo /1211 m/-Druscie /1779 m/-felvonó
/3191 m/-Tofana di mezzo /3244 m/.

Kiszely György
és 4 fő

- VII. 29- Mászótúra
- VIII. 1. W-Zinne Ost Kante V. Al 5 óra /3003 m/ Villámcsapás
miatt bivak a csúcs alatt egy sziklaüregekben. Nagyobb
sérülés nem történt.
Gyalogtúra
Auronzzó ház-Lavaredó ház-Drei Zinnen ház és vissza.
Mászótúra
Punta Frida /2796 m/ normál út, nehézség II. 2 óra.

Dr. Prinz Gyula

feleségével és egy fő

- X. 3. Este érkezés gk.-val Soldaba /Sulden/ /1950 m/.
- X. 4. Solda-Schaubach-Hütte /2573 m/ gyalog a kötélpálya
alatt, majd tovább Madritsch Joch hágóig /3126 m/ és
vissza.

K a u k á z u s

ELBRUSZ CSOPORT

Kiszely György
Lakatos János
és 3 fő

- II. 21. Elbrusz kötélvasúton fel a felső állomásig /3500 m/.
Innen gyalog a Prijut 11 menedékházig /4200 m/
Visszafelé sível a Cseget szállóig /2000 m/.
- II. 23. Cseget sífelvonóval a felső állomásig /3200 m/. Tovább
sível a Cseget gerincén kb. 3700 m magasságig. Vissza-
felé sível a Cseget szállóig.
- II. 27. Elbrusz kötélvasúton fel, majd tovább gyalog a Prijut 11
menedékházig.
- II. 28. Gyalogtúra: Prijut 11 - Pasztuhov sziklák /4800 m/ és
vissza.

- II. 29. Prijut 11-Pasztuhov sziklák-Elbrusz nyereg /5100 m/
és vissza.

Pogácsás György vezető
Juhász Árpád
Dezsényi Ágota
és 12 fő

- V. 14. Mir felvonó Állomás /3500 m/-ködben a Prijut 11 házhoz /4200 m/ szőrmés sível-lesízés 2600 m-re.
V. 15. 4 1/2 órás menetelés nagy zsákokkal a Prijut 11 házhoz.
V. 16. Akklimatizációs túra a Pasztuhov sziklához /4800 m/ és a továbbvivő útvonal felderítése 5000 m-ig.
V. 17. Öten a csúcsra indulnak, a többiek a Pasztuhov sziklák környékén síznek. A nyeregbe csak ketten mennek fel, innét Dr. Kálló Antal egyedül megmássza az Elbrusz K-i csúcsát /5650 m/. Lefelé segítenek egy gleccserhasadékba esett orosz hegymászó kimentésében.
V. 18. Hajnali 3-kor öten indulnak a csúcsra. Rossz idő, sűrű köd, reggel 7-kor a síléc orráig sem lehet már látni, így visszafordulnak.
V. 19. Orkánban négyen indulnak a csúcsra. A Pasztuhov sziklák környékéről hárman visszafordulnak, a negyedik a nyeregig fölmege, s onnét lesízik.
V. 20. Három fő utolsó csúcstámadásra indul, de néhány száz méter emelkedés után visszafordulnak. Délután lesízés a felvonó középső állomásáig.
Az expedíció új magyar sialpinista magassági csúcsokat állított be. Lesiklások:
- Berecz Gábor, Dr. Kálló Antal, Pogácsás István: 5400 m-ről /az Elbrusz nyergéből/. Férfi csúcs.
- Dezsényi Ágota: 5000 m-ről. Női csúcs.

P a m i r

Halmos Péter vezető
Perge Ferenc
Vörös László
és 6 fő

- VII. 22. A Korzsenyevszkaja csúcs /7105 m/ megmászása a Cejtlina úton /nehézsége 5A/.
VII. 30. A Csetürjoh csúcs /6400 m/ elérése 4A nehézségű úton. Első magyar megmászás. /Halmos, Vörös és 4 fő/.
VIII. 1. Kommunizmus csúcs /7495 m/ elérése az Abodkin pilléren keresztül /nehézsége 5B/. Ezen az úton most jártak először magyarok /Dékány Péter, Szálkai István/. Részletes leírás hátrább, az EXPEDÍCIÓS BESZÁMOLÓ-ban.

Dr. Kádas Sándor
Péró Csaba
Pogácsás György

- VII. 10-11. Az Acsik-Tas alaptáborból /3750 m/ túra a Petrovskij csúcsra /4700 m/. Sátorazás kb. 4400 m-en.

- VII. 13-16. Az Acsik-Tas alaptáborból a "Hegyvezetők hágóján" /kb. 4000 m/ át a Lenin gleccseren fel a Lipkin szikla tövébe. A rossz idő miatt egy nap kényszerpihenő. Fel a Razgyelnaja csúcs tövébe, itt sátrazás /kb. 5400 m-en./
- VII. 18-24. Az alaptáborból 3 nap alatt a Razgyelnaja csúcsra /6100 m/, tovább a Ny-i gerincen a Lenin csúcs felé, az 5. napon csúcsmászási kísérlet, feljutottunk kb. 6900 m-ig.
- VII. 28-
VIII. 3. Pár napos pihenő után az előző útvonalon 4 nap alatt másztunk fel, s gyönyörű időt fogtunk ki a csúcsmászás 5. napjára. Reggel 7 óra körüli indulással Kádas S. kb. 5,5 óra alatt, Péro Cs. pedig kb. 3,5 óra alatt ért fel a Lenin csúcsra /7132 m/, ahol együtt egy jó negyedórát időztünk.
- Részletes leírás - Péro Csabától - hátrább az EXPEDÍCIÓS BESZÁMOLÓ-ban.

E g y é b

CSEH HOMOKKÖVEK
/PRACHOVSKÉ SKÁLY/

MFT HEGYMÁSZÓ Szakosztály szervezésében
vezetők: Pogácsás György a mászótúráknál
ifj. Kalmár László a gyalogtúráknál.

Résztvevők:

Bobály István
Dezsényi János feleségével
Dezsényi Ágota
Egyed István
Funk János
id. Kalmár László
Oláh Valéria
Zakariás Zoltán
Vidákovits László

- IX. 18. A központi homokkő csoport közös bejárása és bemelegítő mászások
- Dezsényi Ágota - Bobály István - Dezsényi János
 - Pilnáckova vez. Stare česta III. kémény.
 - Bobály István - Dezsényi Ágota
 - Pilnáckova vez. Kominova česta III. kémény
 - Egyed István - Vidákovits László
 - Pilnáckova vez. Stara česta III.
 - Lvi vez. Zapadni prova spera III.
 - Loupeznik Sevěrní stena III.
- IX. 19. Sedmihorky - Valdstejn-Hruba Skala - Zavadka /közös gyalogtúra/.

- IX. 20. Gyalogtúra Sobotka - Humprecht - Mužky útvonalon.
Mászások:
- Dezsényi Ágota - Pogácsás György - Dr. Dezsényi János
- ifj. Kalmár László
Obycejna česta II. Naprskova vež
- Pogácsás György - Dezsényi Ágota - Dr. Dezsényi János
Vychodni česta IV. Naprstkova vež.
- Pogácsás György - Dezsényi Ágota - Kalmár László ifj.
Pravá západni česta II-III.
- Pogácsás György - Dezsényi Ágota
IV. Dráždánská vez.
az első gyűrés szögig /1/3 út/, visszafordulás sötétedés
miatt.
- Egyed István - Bobály István - Vidákovits László
Prava západni česta II-III. Majova vež.
Obycejna česta II. Náprstkova vež.
Vychodni česta IV. Náprstkova vež.
Severni česta VI. első 5 m Náprstkova vež.
Stara česta II. Orel /Biskup/
IX. 21. Gyalogtúra: Mala Skala-Pantheon-Frydstein-Deborna.
Mászások:
- Pogácsás György - Dezsényi Ágota
Leva Dolni varianta III. Mnich
- Egyed István - Bobály István - Vidákovits László
Dražďanska vež Stara česta III.
Brezova vež Stara česta IV.
Mnich stara česta II.
IX. 20. Hazautazás, közben 5 óra Brünneben.

ELBAI HOMOKKÖVEK

Sára György vezető

Máj Jakab

feleségével

Orbán Pál

és a BTK 7 hegymászója

IX. 4-5. Kiutazás vonattal, repülőgéppel. Táborhely a 117-es to-
rony /Feldwand/ alatti bivakban, sátrakban.

IX. 6-7-8. Mászónapok

IX. 9. Pihenőnap

IX. 10-11. Mászónapok

IX. 12-13. Hazautazás

Mászások

A tábor résztvevői előképzettségüknek és felkészültségük-
nek megfelelő utakat küzdöttek le. Előlmászóként I-VI.
utakat, hátulmászóként - német társak mögött - VII. a-s
és VII. b-s utakat másztunk meg. A mászásokat részben
gátolta az esős időjárás, ami a kőzetet törékennyé teszi.

Sára György mászásai /előlmászások/

Feldwand /117/ Alter Weg I.

Türkenkopf /118/ Alter Weg III.

Südwand V.

Talwachter /122/ Uferweg III.

Mönch /28/ West Weg III. és Westlicher Birkenkamin II.
Lokomotiv Dom /108/ Perry Smith Weg III.
Lokomotiv Esse /109/ Überfall. V.
 Lammrib variante V.
Honigsteinkopf /116/ Nordostweg I. és Südweg I.
Westlicher Feldkopf /120/ Südwand VI.
Östlicher Feldkopf. /119/ Alter Weg I.

PIRENEUSOK
/Francia oldal/

Dr. Sibalszky Zoltán

- VIII. 20. Col de Tourmalet-ig autóbusz, ott 2115 m magasságbán
1 órás körút
- VIII. 21. Gavarnie-ig autóbusz /1360 m/ - onnan a Cirque de
Gavarnie-be /1750 m/- és vissza Gavarnie-ig.
- VIII. 22. Pont d' Espagne-ig /1500 m/ autóbusz, onnan Lac de
Gauze /1801 m/ -s vissza Pont d' Espagne-ig.

KILIMANDZSÁRÓ

Karlócai Miklós
és Fred Wilibart
hegyi vezető

- IX. 10. Kibo hotel /1500 m/-őserdei csapáson Mandara Hut /2747 m/
-fűves-bokros táj ösvényen Horombo Hut /3700 m/
IX. 11. 5 l ivóvíz töltése a Last Waternél /3900 m/-Mawenzi nyer-
ge /4450 m/, 10 km gyaloglás szintben-Kibo Hut /4730 m/
IX. 12. Indulás éjjel 3/4 2-kor lámpafénynél-7-kor Gillman's
Point /5700 m/-a Kilimandzsáró legmagasabb pontja:
Uhuru /5895 m/-Kibo Hut-Horombo Hut-Mandara Hut.
IX. 13. Vissza a Kibo hotelbe 11-re.
Részletes leírás az EXPEDÍCIÓS BESZÁMOLÓ-ban.

REUNION SZIGET
/Indiai óceán/

Karlócai Miklós

- X. 1. Hell Bourg /Salazie katlan/ /900 m/-Vaskereszt /2000 m/-
Dufourg barlang /2500 m/-innét zsák nélkül a Piton de
Neiges-re /3069 m/-vissza a Dufourg barlangnál lévő me-
nedékházhoz.
- X. 2. Leereszkedés a Cilaos katlanba /1200 m/
- X. 3. LE 27-IEME falu /1600 m/-gyalog és autóstoppal a 26 km-
re lévő kráter pereméig /2350 m/-leereszkedés a külső
kráterba /2200 m/-fel a Piton de la Fourmaise kráter csú-
csára /2635 m/-a kráter körülgyaloglása 2 óra alatt-visz-
sza a külső kráter peremére, s a Gite menedékházba
/2230 m/
- X. 4. 4 óra gyaloglás után autóstoppal le a tengerpartra.

MAURITIUS SZIGET
/Indiai óceán/

Karlócai Miklós

X. 9.

Port Louis /O m/-őserdei ösvényen, majd meredek gerincen a város fölé emelkedő, bizarr, hüvelykujj alakú Pouce /812 m/ és vissza.

JAPÁN, FUDZSIJÁMA

Dr. Székely András

Dr. Zámbo László

V. szprémi Tamás m.v.

IX. 2.

Délben Tokióból autóbusszal a Kovagucsiko ösvény 5. állomásáig, 2300 m-ig. Innen este 11-kor indultunk a csúcsra. Két óra pihenéssel reggel 8-kor értünk a Fudzsiyama csúcsra /3776 m/. A Kovagucsiko ösvényen csak a 6. állomásig haladhattunk, innen le volt zárva, mert az előző héten a tufa megcsúszott, és 8 embert eltemetett. Így csak kisebb kerülővel juthattunk fel a Josida ösvényen. A kráter körüljárása után 3 -án 14 órára visszaértünk az 5. állomásra, s estére autóbusszal visszatértünk Tokióba.

„Mächtig ragt der Fuji empor bis an des Himmels Rand!
Im Morgenrot liegt tief unter ihm unser heiliges Land.
Wonne-trunken weitet sich ringsumber unser froher Blick —
Doch Vaterlandsliebe im Herzen allein schäfft uns wahres Glück.“

Írta Nogi marsall a Japán Siklud
tiszteletbeli tagja
a Fudzsiyama első téli si-
megmászása alkalmából.

Szabad fordításban Theodor von Lerch/

EXPEDÍCIÓS BESZÁMOLÓK

Halmos Péter: Pamír táborozás /MTSZ/

Időpont: 1980. július 9. - augusztus 8.

Résztvevők: Halmos Péter vezető, MFT

Perge Ferenc, MFT

Vörös László, MFT

Dékány Péter

Lázár István

Ozsváth Attila

Szabadka Péter

Szabó László

Szálkai István

Utazás 1980. július 9-én repülővel Budapestről Moszkvába. Másnap városnézés, éjjel 1/2 2-kor továbbindultunk Osba. Osi időszámítás szerint 11-én 1/2 10-kor indultunk a Pamírba. Tizenkét órás fárasztó autóbusz és teherautó utazással értünk az Acsik-Tas Lenin táborba.

Július 12-én megbeszélést tartottunk a táborvezetőkkel, és kértük, hogy szállítsanak át minket a Moszkvina táborba. Ezt a kérésünket azonnal teljesítették, pedig csak a Lenin táborra fizettünk be. Élelmiszert vételeztünk /kevés, nagyon gyenge választék/, és helikopterrel átrepültünk a Kommunizmus és Korzsenyevkszaja csúcs között 4200 m-en fekvő Moszkvina táborba. Itt július 12-től augusztus 4-ig tartózkodtunk.

Az expedíció lefolyása:

VII. 13. Nehéz éjszaka a hirtelen magasságnyerés miatt. Általános fejfájás és étvágytalanság tapasztalható. Délben orvosi vizsgálat: mindenki egészséges, megmászhatjuk a Korzsenyevszkij csúcst.

VII. 14. 11-kor havazásban vágunk neki az útnak. A gleccser mentén leereszkedünk 3800 m-re, innét meredek kuloáron, majd a hegyoldalba taposott ösvényen 5100 m-re mászunk. Az első gleccserletörés alatt sűrű havazásban építünk tábor.

VII. 15. Kellemetlen éjszaka a magasság miatt. Hatan továbbindulnak sátorral, és 5600 m-en újabb tábort építenek. Perge és Halmos visszatér az előző táborba.

VII. 16. Mindenki felmegy 5600 m-re, de senki sem érzi jól magát, így pihenünk. Délután újra sűrű havazás.

VII. 17. A vastag hó miatt további útvonalunk lavinás lenne, másfél kilométer traversz. A csúcsról lefele jön egy orosz csapat, lavinát kapnak, ketten megsérülnek. Így sátrainkat a II. sz. táborban hagyva visszatérünk az alaptáborba.

VII. 18. Egész nap váltakozva esik és havazik.

VII. 19. 11 órás indulással - most már jobban aklimatizálódva - aránylag könnyen mászunk fel a II. táborba.

VII. 20. A nagyon mély, friss hóban nehéz felmenet 5900 m-re, itt a travers kezdete. A további út lavinás, ezért a fal biztos védelme alatt felépítjük a II. táborn.

VII. 21. Reggel árnyékban kezdjük a traverset. Nagyon fárasztó a nyomtatposás a mély, laza hóban. 6100 m-en elérjük a gerinccsorbát. Itt 40 m fix kötélén fel a csúcs hógerincére, s ezen tovább. 6550 m-en építjük fel a IV. táborn.

VII. 22. Kis hátizsákkal indulunk. Hosszú, hullámos hógerincen emelkedve, oldalazva érjük el délután háromkor mind a kilencen a Korzszenyevszkaja csúcsot /7105 m/. Hideg hóviharban és ködben ereszkedünk vissza a IV. táborba.

VII. 23. Leereszkedünk 3800 m-re, s innét 400 m-t emelkedve érünk vissza az alaptáborba.

VII. 26. Következő oélunk a Kommunizmus csúcs Borodkin útja. Perge térde fájt, nem tud velünk jönni.

VII. 27. A délelőtt során egymás után hatan visszafordulnak erős hasmenés miatt. Az orvos bélfertőzéssel kezel minket. Valószínűleg a víztől letünk rosszul, este nem forraltuk eleget tea főzéskor. Szálkai és Dékány folytatják az utat.

VII. 28. Hatan egész nap pihennek. Dékány és Szálkai kiérnek a platóra, a Dusambe alatt sátraznak.

VII. 29. Dékány és Szálkai a platón haladnak. Lent, az alaptáborban engedélyt kapunk a Csetürjoh megmászására. A táhortól a gleccser jobb oldalán fel a Csetürjoh gerinclefutása alá. 5000 m-en havazásban építünk táborn.

VII. 30. A sátrakat hátrahagyva 8-kor kezdjük a mászást. Sziklákat keresztezve nagyon kemény jégen haladunk. Délben hóvihar tör ki. Rádióon visszahívna minket az alaptáborba. De közel vagyunk már a csúcshoz, így továbbmegyünk. III-as nehézségű sziklafelszökésen, majd hógerincen érjük el délután 2-kor a Csetürjoh 6400 m-es csúcsát. Visszaereszkedünk az 5000 m-en lévő táborunkba. Szálkai és Dékány egész nap vesztegel a rossz idő miatt.

VII. 31. Gyönyörű időben sétálunk vissza az alaptáborba. Dékány és Szálkai feljut a 6950 m-es Dusambe tetejére.

VIII. 1. Dékány Péter és Szálkai István a Borodkin pilléren keresztül eléri a Kommunizmus csúcsot /7495 m/.

VIII. 2. Szálkai és Dékány este 1/2 6-ra visszatér az alaptáborba. Készülődünk haza.

Péró Csaba: FTSK a Pamírban

Időpont: 1980. július 7 - augusztus 6.

Résztevők: Dr. Kádas Sándor

Péró Csaba

Csatlakozott hozzánk a Szövetségi kerethez kiutazott

Pogácsás György klubtársunk.

1980-ban 13. alkalommal rendezte meg a nemzetközi hegymászótábor a Szovjet Alpinista Szövetség. Az FTSK 2 fős önálló csapatot - Kádas Sándor, Péró Csaba - delegált; valamint a 10 fős Szövetségi csoportban Pogácsás Györgyöt.

Felszerelési és étellemezési tervünket a tapasztalatok alapján egyénileg állítottuk össze, s azt végül kölcsönösen egyeztetjük. Felszerelésünket fejlesztettük /Galibier duplex, jégcsákány, hágóvas, alsó selyemkesztyű, gyapju-jersey maszk, fényvédő krémek, stb./, viszont elfogadható beszerzési lehetőségek híján a célra nyilvánvalóan alkalmatlan sátrakkal kellett útnak indulnunk. Élelmezésünkben alapelvnek tartottuk túranaponként egy db készételkonzerv elfogyasztását.

"Jobb félni, mint megijedni" jelszóval a feltételezhető leghosszabb mászóidőnek megfelelő teljes étellemezést vittünk magunkkal.

1980. július 7 -én indultunk Ferihegyről, feladott útipoggyászunk fejeként 65-80 kg között mozgott. Moszkvai tartózkodás után július 9 -én az addig összegyülekezett mintegy 80 fős nemzetközi hegymászó együttes elindul. 5 és félórás a repülőút a Ferganai-medence DK-i peremén fekvő Ós városba /Kirgiz SSZK/. Azonnali átszállás után három könnyű JAK-40-es gépen átkelés az Aláj-hegylánc ötezres csúcsai fölött, és a széles Kizil-Szu völgyben, a 2700 m magasságban fekvő Darout-Kurgan füves repülőterén érünk földet. Innen négy és fél óra, huzatos, poros teherautózás árán jutunk el a Lenin csúcs alatti Acsik-Tas völgyben 3750 m magasságban, a Havasigypár réten /Poljanii egyelvejszov/ létesített alaptáborba.

VII. 10. Első túra Kádas Sándorral, a közve-lenül a tábor fölött emelkedő kb. 4800 m magas Petrovskij csúcsra. 4400 méteren sátrazunk.

VII. 11. Könnyű terepen, ködben, szemerkélő esőben érjük el a csúcs körzetét, és délutánra visszaereszkedünk az alaptáborba.

VII. 12. A szövetségi csapat délelőtt átrepül a Moszkvina táborba, közülük az FTSK-s Pogácsás György Halmos Péter csapatvezető jóváhagyásával hozzánk csatlakozik. Torokgyulladásom ellenére "átmegyek" az orvosi vizsgálaton.

VII. 13. Reggel teherautón mindhárman a 4 km-re levő Hagymarétre jutunk. Innen kis oldalvölgyben, tömeléken föl, majd a Hegyvezetők hágóján átkelve, térünk rá a Lenin gleccserre. Első alkalommal 8 és fél óra alatt érünk fel az I. táborba /4300 m, a Lenin gleccser oldalmorénáján/.

VII. 14. Igen késői indulás /1/2 11 után/, nehéz zsákok, mély hó, ködös, meleg idő /0 °C fölötti/ késleltetnek bennünket a gleccser meredek, hasadékkal sűrűn tarkított szakaszán. A fölöttünk 1700-2000 m magasan húzódó csúcsgerincről 5-10 percenként lavinák indulnak. Elérjük a biztonságos II. tábor, /5300 m/ ahol orosz csapat táborozik.

VII. 15. Salewa sátrat, élelmiszert deponálva leindulunk, de a ködben nehezen találjuk meg az utat.

VII. 16. Pihenőnap

VII. 17. Újra fel az I. táborba.

VII. 18. Egész napos havazás, egyre jobban beázunk, és a szúnyoghálón át a szél a havat a sátorba fújja.

VII. 19. Fölmegyünk a II. táborba /5300 m/, ahol a múltkori ittlétünk óta jócskán felduzzadt a sátorok száma /8-9 db/. Menetidőnk nyolc és fél óra. Itthagytott sátrunk összedőlt, és a hó részben betemette, de készletünk ép maradt.

VII. 20. Elérjük a Razgyelnaja /6145 m/ hókupoláján át - ami az egész útvonal legmonotonabb szakasza - a II. tábor.

VII. 21. Elindulunk a főgerincen a IV. táborhely felé. Mintegy 6350 m magasságban többszáz méter széles, vízszintes havas gerinc következik. Hegyibetegsében szenvedünk, előrehaladásunk fokozatosan lassul, ezért korán lesátrazunk 6450 m-en. A szélvihar ellen firtömbökből épített hófallal védekezünk. Fűrész az oroszoktól kaptunk.

VII. 22. Bosszul alszunk, reggel sem tudunk kielégítően enni. Bízgató az időjárás, megpróbáljuk a csúcst! Pogácsás 7 óra előtt indul, Kádas és Péro 3/4 8 tájban. Ármékban haladva többször kezdődő láb- ill. kézujfagyást észlelünk, de fokozott mozgatással megelőzzük a komlyabb bajt. A tábor fölötti kaptató /6700 m/ után vízszintes "pihenő" szakaszon napfényre kerülünk, majd havas sziklalépcső következik, a Lenin Csúcs Ny-i előcsúcsa. Romlik az idő, alig haladunk. Pogácsás 11 után, Kádas és Péro 12-kor fölértnek a Ny-i előcsúcsra. /6900 m/ A kezdődő hóvihar és köd miatt nem folytatjuk az utat.

VII. 23. Lassú lejövet. Délben a III. táborban nagy pihenő. A II. táborban /5300 m/ három nap óta először eszünk és alszunk rendesen.

VII. 24. Elérjük a csaknem üres alaptábor.

VII. 25-26. Pihenés.

VII. 27. Összekészülés az újabb csúcstámadásra. Pogácsás vesebántalmai miatt nem tart velünk.

VII. 28. I. tábor most már 5,5 óra alatt!

VII. 29. A II. tábor környékén hasadékok sokasága válik láthatóvá, sátrunk teljesen kiolvadt a hóból, összedőlt, egyetlen óvek és a benne levő depó sulya tartotta helyén.

VII.30. Útban a III. tábor felé délelőtt fűledt meleg, erős olvadás, majd délre köd, egyre erősödő szél, délutánra hóvihár.

VII. 31. Szikrázó napsütésben vágunk neki a következő mintegy 350 méteres "lépcsőnek". A következő lapos gerincről már jól látható a Kommunizmus és a Korszonyevszkaja csúcs is.

VIII. 1. Gyönyörű idő, jó közérzet, Kádas 6,45-kor indul. Én 7,45-kor vá-
gok neki az útnak. Jó útemben haladunk, és kb. félúton /a Ny-i előcsú-
son, 6900 m/ találkozunk.

Innen a menet hosszan széthúzódik a hóplatón, majd lankás /10-20/ egy-
hangú emelkedő következik, hó- és sziklamezőkkel. Péró 11,15-kor éri el
a Lenin csúcsot /7134 m/, elhelyezi az FTSK-küldöttség "névjegyét".
Kádas 12,15-kor ér a csúcsra, negyed órát együtt töltünk, azután le a III.
táborba.

VIII. 2. Kellometlen meglepetés a II. táborban. Sátor híján a hóban elá-
sott depónkat helyi szokás szerint "szabad prédának" vélték és elvitték.
Háromkor már az első táborot bontjuk. Este fél kilenckor fejezzük be
leghosszabb túranapunkat. /Tiszta menetidő kb. 10 óra/.

VIII. 6 -án Moszkván át visszaérkezés Budapestre.

Magyarok közül Péró a 6., Kádas a 7. volt a Lenin csúcson.

Karlócai Miklós: A Kilimandzsáró megmászása

Hét hétre indultam Afrikába. Társam a hátizsák, a remény és az ismeretlen utáni vágy. Kairo, Afrika kapuja odaútban vadnak és szegényesnek tűnik, hazafelé jövet már kultúrvidéknek érzem. Nem időzöm itt sokat: Tanzániába repülök, a Kilimandzsáró lábához. Hófehér felhőgomolyagba rejtőzött a Mt. Kenya, és a havas óriás, a Kilimandzsáró sem látszik. Pedig kíváncsi lennék rá: oda igyekszem, a tetejére. A repülőtér európai modernségű, de amikor délelőtt 10 órakor kilépek a kapuján, megüt az afrikai egyenlítő forrósága és pusztasága. Széles, 10 km hosszú aszfaltút van előttem, rajta csak alkalmi közlekedés. Mellette kikoptatott gyalogút: láthatóan sokan járnak rajta. Én is elindulok. De a fehér embert itt kiváltságok övezik, például felveszik, ha "stoppol." A zötyögő teherautó platóján két koromfekete, pullóverbe öltözött legény ostramol pénzért, vagy legalábbis cigarettáért. Ez utóbbiból van nálam bőven, kapnak egy dobozzal. Rögtön még egyet kérnek, s én megtanulom, hogyan kell nemet mondani. Nem sértődnek meg. Az orcátlanság és a sértődés itt mást jelent, mint Európában. Buszra szállók: ezt fehér ember itt ritkán teszi. Állítólag veszélyes, de én csupa barátságos tekintetet érzek magamon: a zsúfoltság ellenére hozzásegítenek, hogy leüljek a földre /állva nagyon alacsony a busz belseje/. Hatalmas kosarak és zsákok vannak az ülések között, szinte több a csomag, mint az utas. Nincs tanzán shillingem, mert zárva volt a bank, így két doboz cigarettával egyenlíttem ki a mintegy 15 Ft-os buszjegyet. A kalauz boldog.

Kora délután érek az 1500 m-en fekvő Kibo Hotelba. A szoba, amit 600 Ft-ért kapok, jó másodosztályú: kád is van benne, folyó hideg vízzel. Végigsétálok a közeli banánültetvényeken, s figyelem a helyi lakosokat, milyenek, amikor fehér embert látnak. Mosolyognak, a gyerekek meg falkába verődve jönnek a nyomomban. Nem beszélem a szvahili nyelvet, de kéz- és arcjátékkal megértjük egymást.

Másnap reggel hegyivezetőt szerződtetek, ez helyi előírás. Fredet megbízhatónak mondják, és 500 Ft-ért felkísér a Kilimandzsáróra. Az összeg felét előlegben megkapja, erre indulás után rögtön eltűnik, s csak órákkal később kerül újra elő. Gond nincs vele: kis termete ellenére jól átveszi hosszúlábú tempómat, végig segítőkész és kedves.

A Kilimandzsáró Nemzeti Park bejáratánál fizetni kell mintegy 600 Ft-ot: ezután rajtam múlik, milyen magasra sikerül feljutnom.

Sűrű őserdőben megy az ösvény: nincs lehetőség az eltévedésre, oly sűrű mindkét oldalon a növényzet. A Nap pont fölülről süt, így nincs az útnak árnyékos oldala: a karimás fehér kalap nagy szolgálatot tesz. Teherhordót nem fogadtam, magam viszem tíz-egynéhány kilós zsákom: szembe jön több teherhordó, fejükön kövér, másfél méteres zsákokat egyensúlyoznak. A gazdagabb nyugateurópai turisták csomag nélkül szoktak nekivágni a hegynek, s fizetik a teherhordókat. Fred is a fején hozza zsákba kötött élelmét és ruháit. Csodálom, amint egyensúlyozza. A hátizsák itt ismeretlen, viszont a 4-5 éves gyerekek már bámit elvisznek a fejükön, akár egy vödör vizet is.

Ritkul az őserdő, időnként derékig érő fűben visz az út. 10 percet pihe-nünk, s kora délután 2800 m-en vagyunk, a Mandara Hutnál.

Csúcsos, emeletes faházak állnak itt, beton alapon, elöl terrasszal. A földszinten étkező-társalgó, fent végig emeletes ágyak sorakoznak. Eszünk egy keveset, de éjszákára ittmaradni nincs kedvem: menjünk tovább, a következő házig. Fred nem ellenkezik, így meredekebb úton emelkedünk tovább az őserdőben. Egyszerre kinyílik a táj: ez az ún. mocsárvidék. Mocsárról ugyan szó sincs, de elképzelem, hogy mi lehet itt az esős évszakban...

Látszik már egy-egy régi oldalkráter: régen jött rajtuk utoljára láva. Lent, a síkságon oroszlánok, zsiráfok és elefántok sétálhatnak, s bizonyára felnéznek ránk, a 3500 m-en járókra. 6 óra van, a Nap lebukik a horizonton, s mi elemlámpa fényénél botorkálunk még néhány kilométert. Este 8-kor érünk a Horombo Hut-hoz, hideg szél fúj, s a gyomrom is rosszszalkodik. Hamar lefekszem, van mit kipihenni: az első túranapon 32 km-t és 2300 m szintet tettünk meg.

A trópusok csodálatos jellemzője, hogy az éjszaka minden évszakban majdnem 12 órán át tart. Így bármily fárasztó is a Nap heve, bőséges idő van ezt kipihenni éjjel. Villany sok helyen nincs, így semmi sem zavarja a hosszú pihenést.

Reggel frissen kelünk, az itt álló 8-10 házból mind jönnek elő a túristák. Indulunk tovább felfelé. Egy óra elteltével bővízű forráshoz érünk, fölötte a tábla: LAST WATER /utolsó víz/. Kulacsaim összterfogatja 6 l, így alaposan megnehezülve indulok tovább. Ha tudnám, hogy egy egész liter vizet kiöntök a Kilimandzsáró csúcsán, mint fölöslegest...!

A növényzet gyérül, egyre több a feketés, barátságtalan vulkáni kőzet. Helyenként mély vízmosságok mutatják, hogy másféle időjárás is szokott lenni erre felé. 4500 m-en kezdődik a 10 km hosszú, majdnem vízszintes nyereg, melynek egyik végén a Kibo, a másikon a Mawenzi emelkedik. A Mawenzi tövénél állunk, itt az útjelzőtábla, és távol apró csillogó pontként látszik a Kibo oldalában mai célunk, a Kibo Hut. Monoton, fárasztó menetelés következik. Kavarnak a felhők: napsütésben melegem van, felhőben fázom. Légszomjам nincs, de a menetsebesség alaposan lelassult. Így is megelőzők időnként egy-egy csoportot: egyedül a leggyorsabb a haladás. Fred időnként látszik, szükségem tulajdonképpen nincs rá.

Délután háromkor igen álmosan, de boldogan zuttyantom hátizsákom a Kibo Hut teraszára. Itt már csak két földszintes épület áll: az egyik a túristáké, a másik a vezetőké és a teherhordóké. Ők a szobában lentről hozott fával táplált nyílt tűzön sütik-főzik számomra nem túl csábító táplálékukat, mely főleg rizsből és húsból áll. Pehelykönnyű gázfőzőmmel nehezen hasonlítható össze módszerük. Rövid táplálkozás után álomra hajtom fejem. Zavarosakat álmodom: a fáradtság és a ritka levegő sosem látott képeket vetít elém. Őntudatom és léttudatom meszeszerűvé válik. Éjjel 1-kor Fred ébreszt: indulás. Nincs hideg kint, ezért nem veszem fel a jégernadrágot. Ez hiba: kétszáz méter emelkedő után már nagyon fázom. Ómladékos kőveken haladunk fölfelé: időnként van ösvény, de gyakran nincs. A koromsötétben elemlámpám gyérülő fényénél rakjuk 2 mp-es időköz-zel a lábunkat. Előttünk megy két kisebb csoport, Ők nagy benzinlámpával világítanak. Egyre gyakrabban kell pihenni, végül ez a ciklus alakul ki: addig megyek, amíg bírok, utána addig pihenek, amíg a hideg nem készítet továbbmenésre. Nagyon várom a napfőlkeltét, de sok idő van még addig.

A pirkadatban fölöttünk hatalmas sziklatömb tűnik fel: az a Gillman's Point, a kráter pereme. Örömben megfordulok, és 50 m-t visszaereszkedem, hogy fáradt izmain új terhelést kapjanak, majd megújulva érek fel a zászlókkal díszített emléktáblához. A Nap süt, fényében felmelegedem, s csodálatos érzés tölt el, melytől fáradtságom elmúlik, s szívom magamba a látvány fantasztikus varázsát. A közelünkben jégalakzatok csillognak, sohasem látott vad formák. A vulkáni táj holt hangulatát élvezetessé teszi ez a csillogás. Létrejöttünk a nappal és az éjszaka közötti 30-40 °C-os hőmérsékletkülönbséggel magyarázható. Mintha nem is 5700 m-en lennénk, szinte futva indulok az enyhén ereszkedő ösvényen a csúcs felé. E nagy sietség rögtön vonszolt meneteléssé alakul, amikor az út csak egy picit is emelkedni kezd. Ilyenkor egyenletes, lassú, 20 cm-es lépésekkel haladok, szívem mégis 120-at ver. 150 m-t kell emelkedni: jobbra a tátongó kráter feketesége, balra a menedékesen ereszkedő hegyoldal, s lent, 2000 m-en hullámos hófehér felhőtenger. Észrevétlenül fogy a távolság, s már itt is vagyunk az emléktáblánál. Julius Nyerere tanzán államfőnek a forradalom előtt mondott beszédéből áll itt egy idézet:

"Mi, Tanganyika népe, szeretnénk fáklyát gyújtani, és kitűzni a Kilimandzsáró tetejére, hogy határainkon túlra sugározva reményt vigyen a kétségbeesés, szeretetet a gyűlölet, és méltóságot a korábbi teljes megalázás helyébe."

S valóban, Tanzánia felszabadulásakor, 1961. december 9.-én A.G. Nyirenda hadnagy vezetésével fáklyát gyújtottak a Kibo tetején, s egyben át is keresztelték Uhuru /szabadság/ csúcsra. Ahol állunk, a lapos, íves hegyhát legmagasabb pontján, nincs az az érzésem, hogy ez Afrika teteje. Szeretnék lemenni a kráterbe, de Fred fáradt, s lebeszél erről. Sok érdekeset úgysem látnék lent, legfeljebb a kráter legmélyebb pontját, az ún. Ash Pitet /hamugödör/. Rövid pihenő után visszaindulunk. A magammal hozott magyar zászlót a Gillman's Pointon tűzőm ki: sok nemzet, sokféle zászlajával együtt lengése azt jelzi, hogy távoli kis országok fiai is büszkék, ha eljutnak a Kilimandzsáróra.

A lemenet hihetetlenül gyors: a laza tömleken méteres ugrólépésekkel repülünk-csúszunk lefelé. Egy óra alatt újra a Kibo Hutnál vagyunk. Alszom egy keveset, s az itt lévő csúcskönyvet lapozgatom: nem sokkal előttem még egy magyar, Tüdős Tibor is fent járt a Kibon. Hazaérkezésem után hamar kiderült, hogy van közös ismerősünk, és így személyesen is megismertük egymást.

Délben búcsút mondunk a Kibo Hutnak: délután 4-kor a Horombonál pihenünk, s öserdei botorkálás után este 9-kor a Mandara Hutban hajtjuk álomra fejünket. Másnap 11-re érek vissza a Kibo Hotelba: három nap alatt sikerült az egyébként 5 napos túrát befejezni. Frednek hálás vagyok, ő meg büszke, s örül annak, hogy erről a túráról nemcsak a vezetői díjat viszi haza, hanem valamennyi ismeretet is egy távoli, kedves országról, Magyarországról.

Kilátás a PITON de NEIGES /3069m, Reunion sziget/ csúcsáról a GROS MORNE-ra

Készült a Tempó Sokszorosítóban, 1981-1609, rotaprint
eljárással, 6 1/4 iv terjedelemben. Példányszám: 500.
A kiadásért felel: a Magyar Földrajzi Társaság.

